

Nr. 5 (428)
2022 m. gegužė

Kaina
1 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

E. N. Marcinkevičienė:
pirmasis šachas
ir matas, pareižos
Europoje ir
valdovės gambitas

**SU 27-UOJU LGK GIMTADIENIU, BRANGIEJI!
SVEIKINAME SU TARPTAUTINE ŠEIMOS DIENA!**

ŠIAME NUMERYJE

2-3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Kaip valdyti pavydą?

KURČIŲJŲ BENDRUOMENĖJE

4-5 Įvyko XXXI LKD suvažiavimas

MES IR VISUOMENĖ

6 Pagalbos ranką tiesia savanoriai

GESTŲ KALBA

7 LGK įstatymas – misija (ne) įmanoma?

8-9 V. Liukenskienė:
„Didžiuojuosi komanda, kuriai priklausau“

MŪSŲ ŽMONĖS

10-11 E. N. Marcinkevičienė:
pirmasis šachas ir matas, pareigos Europoje ir valdovės gambitas

12-13 Savo verslą sukūrusiam
A. Kudirkai svarbiausia yra šeima

UGDYMAS

13 Mano rankose lietuviškas žodis

TĖVŲ ŽVILGSNIS

14-15 Neįtikėtina šeimos pergalė:
klauskos negalią privertė trauktis

VAIKAI IR JAUNIMAS

15-16 Kurčiųjų sėkmės istorijos – bendruomenės supergalia

PASAULIO KURTIEJI

17 Gestų kalbų statusas Europos Sąjungos šalyse

SPORTAS

18-20 Deflimpiadoje gėdėme šešių medalių, parvežėme dešimt!

Viršelyje – Vaidos Lukošūtės nuotr.

Trumpai APIE MUS

Gegužės 4 dieną Kęstutį Vaišnorą Seime kalbino LNK žurnalistė.

LNK žurnalistė buvo iš laidos

@Labas vakaras, Lietuva.

Žurnalistė klausė, kokie darbai dabar svarbiausi kurtiesiems.

Svarbiausia, kad būtų priimtas Lietuvių gestų kalbos įstatymas.

Svarbu įtraukusis ugdymas kurtiesiems ir daugiau gestų kalbos vertėjų.

Kęstutis Vaišnora pamokė žiūrovus gestų.

Pavyzdžiui, kaip rodoma *ačiū, atsiprašau, viso gero.*

* * *

Lietuvos kurčiųjų draugija rūpinasi karo pabėgėliais iš Ukrainos.

Kurtiesiems karo pabėgėliams parengė informaciją gestų kalba.

Dar sudėjo adresus, kur kreiptis kokios informacijos.

Adresai surašyti žinutės apačioje.

Informaciją gestų kalba suteikia tik

Lietuvos kurčiųjų draugija.

Informacijos gestų kalba

kreiptis reikia į Mykolą Balaišį 📧

Mykolas Balaišis

Facebook: @Mykolas Balaišis

El. p. mykbal@gmail.com

Mob. +370 625 58679

Registracija Lietuvoje: Migracijos departamen-

tas; <https://migracija.lrv.lt/lt/naudinga-...>

Dėl apgyvendinimo: www.stipruskartu.lt

Ieškantiems darbo: <https://uzt.lt/>

Kurčiųjų mokyklos kurtiesiems ir neprigirdintiesiems:

Vilnius: <http://www.deafcenter.lt/>

Kaunas: <https://kknuc.lt/>

Panevėžys: <https://www.kurciujumokykla.lt/>

Klaipėda: <https://www.litorinosmokykla.lt/>

* * *

Respublikinėje valdyboje nuo šiol dirbs 2 nauji nariai.

Respublikinė valdyba yra Lietuvos

kurčiųjų draugijos aukščiausioji valdžia.

Nauji Respublikinės valdybos nariai yra

Martynas Lankutis ir Nina Šamakova.

Abu naujus narius matome nuotraukoje.

Respublikinės valdybos narių darbas yra labai atsakingas.

Pavyzdžiui, jie sprendžia, ar leisti kurčiųjų laikraštį „Akiratis“.

Respublikinės valdybos nariai

dirba nemokamai.

Šiaulių teritorinės valdybos pirmininke išrinkta **Vestina Rubcovienė**.

Vestina Rubcovienė vadovavo Šiaulių teritorinei valdybai ir prieš tai 5 metus.

Nuotraukoje Vestina Rubcovienė stovi centre tarp Lietuvos kurčiųjų draugijos vadovų.

Vestinos kairėje stovi prezidentas Kęstutis Vaišnora, dešinėje stovi viceprezidentas Mykolas Balaišis.

Kiti nuotraukoje esantys žmonės yra Šiaulių teritorinės valdybos ir revizijos komisijos nariai.

* * *

Apgyvendinę ukrainiečius lietuviai gaus iš valstybės už tai pinigų.

Pinigų gauti reikia parašyti prašymą.

Pinigų suma priklauso nuo apgyvendintų žmonių skaičiaus.

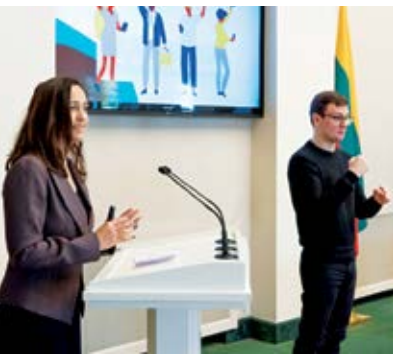
Už 1 apgyvendintą asmenį mokama 150 eurų per mėnesį.

Už antrą ir paskesnius kartu apgyvendintus mokama po 50 eurų per mėnesį.

Kaip pateikti prašymą? Apie tai sužinosite gestų kalba, pasinaudoję QR kodu ➡

* * *

Prezidentūra siekia geriau pritaikyti informaciją žmonėms su negalia.

Informaciją pritaiko akliems, kurtiesiems,

žmonėms su proto negalia.

Informaciją pritaiko Prezidentūros svetainėje *lrp.lt*.

Kurtiesiems pritaiko ir renginiuose, tuomet verčia vertėjai.

Kad būtų dar geriau, nutarė sukviesti specialistus ir pasitarti seminare.

Seminare kanclerė **Agila Barzdienė** pasakojo, kas padaryta.

Agilą Barzdienę matome nuotraukoje.

Seminare taip pat pakviesti pasisakyti ir neįgalieji.

Prezidentūroje pasisakė Lietuvos kurčiųjų draugijos viceprezidentas **Mykolas Balaišis**.

Pasisakė apie informacijos

pritaikymą kurtiesiems ir neprigirdintiesiems.

Mykolas papasakojo, kaip kurtiesiems būna patogu gauti informaciją.

Pavyzdžiui, kai verčia gestų kalbos vertėjas.

Pavyzdžiui, ekrane užrašomas tekstas

„bėgančiąja eilute“.

Tekstas turi būti nesudėtingas.

* * *

Lietuvių gestų kalbos

vertimo centras surengė

mokymus vertėjams.

Vertėjai mokėsi gestų apie

informacines technologijas.

2022 m. gegužės 5-6 d. ir gegužės 19-20 d. LGKVC Lietuvių gestų kalbos metodinis skyrius surengė kvalifikacijos tobulinimo mokymus LGK vertėjams „Vertimas informacinių technologijų srityje“. Mokymuose dalyvavo Kauno, Klaipėdos ir Panevėžio skyrių gestų kalbos vertėjai. Planuojama, kad ta pačia tema birželio 8-9 d. ir 22-23 d. mokymai vyks ir Vilniaus teritorinio skyriaus vertėjams. LGK metodinis skyrius birželio pabaigoje taip pat planuoja kvalifikacinius mokymus „Vertimas sporto tema“.

* * *

Ukrainos kurčiųjų draugija padėkojo Lietuvos kurtiesiems už paramą.

Padėką atsiuntė Ukrainos kurčiųjų draugijos prezidentė **Irina Čepčina**.

Padėka yra parašyta anglų kalba.

Lietuvos kurtieji surinko Ukrainos kurtiesiems 2310 eurų.

* * *

Iš darbo išėjo projektų vadovė **Miglė Jaskūnienė**.

Lietuvos kurčiųjų draugija Miglei surengė atsisveikinimo šventę.

Miglei padėkojo už darbą ir parengtus projektus.

Miglė Jaskūnienė nuotraukoje laiko gėlių puokštę.

Lietuvos kurčiųjų draugija ieško naujo projektų vadovo.

Kaip valdyti pavydą?

Psichologė Donata LUKOŠIENĖ
VDU 4 kurso psichologijos studentė Otilija ČEPAITYTĖ

Jausti pavydą yra normalu.

Taip nutinka, kai noriu, bet neturiu. Pavyzdžiui, kitam sekasi laimėti varžybas, o man nesiseka. Tada būnu liūdnas, piktas, nedraugiškas.

Visi mes kartais jaučiame pavydą. Dažniausiai jis kyla iš to, ko norime, bet neturime. Kai pavydas per didelis, kyla neigiamos emocijos ir sunku kurti pozityvius santykius. Pavydą, pvz., gali sukelti graži draugės sūnelė ar kaimyno gražesnė tvora, aikštelėje stovinčio nepažįstamo žmogaus automobilis. Galima taip pat pavydėti kieno nors aukštų pasiekimų ar dviejų žmonių meilės, kurios pats neturi. Pavydėti yra visiškai normalu, jeigu tai neišprovokuoja agresyvių veiksmų.

Jei pavydime, reikia savęs paklausti:

- ◆ Kodėl aš šitam žmogui pavydžiu?
- ◆ Iš kur kyla pavydas?
- ◆ Kaip aš jaučiuosi dėl to, kad pavydžiu?
- ◆ Kaip galėčiau atsikratyti pavydo?

1 pavyzdys. Prieš tai išgyventa neištikimybė gali provokuoti pavydą dabartiniuose poros santykiuose, lemti nepasitikėjimą savo antrąja puse. Tokiu atveju reikėtų pasikalbėti su savo partneriu ir išsiaiškinti, kodėl kyla nepasitikėjimas.

Jeigu jūsų partneris grįžo iš darbo vėliau, nei planavo, jūs galite:

- ◆ **mąstyti negatyviai (-):** gal jis su kažkuo buvo susitikęs, slapčia su kažkuo mezga santykius – yra neištikimas;
- ◆ **mąstyti pozityviai (+):** ilgiau užtruko, nes turėjo daug darbo ir nespėjo grįžti laiku.

Svarbu nepainioti vaizduotės su realybe ir pasikalbėti, kaip yra iš tikrųjų.

PSICHOLOGINĖ PAGALBA GESTŲ KALBA

Donata Lukošienė
Facebook: Psichologė Donata
El. p.: luk.donata@gmail.com

Vilma Narkevickienė
Skype: LKD psichologas
El. p.: vilmonark@gmail.com

Psichologė vilmonark pagal įgyvendintą Neįgalųjų socialinės integracijos 2013-2021 metų veiksmų planą.

2 pavyzdys. Draugui pasisekė ir jį paaukštino darbe, pakėlė atlyginimą. Jaučiate, kad kyla pavydas, nes galbūt dėl tų pareigų varžėtės su savo draugu arba nepasitikite saviimi, savo jėgomis. Jūs galite:

- ◆ **mąstyti negatyviai (-):** pykstu, esu nepatenkintas, kodėl jam pasisekė, o man – ne.
- ◆ **mąstyti pozityviai (+):** džiaugiuosi, kad jam pavyko, jis to nusipelnė, stengėsi. Kitą kartą ir man pasiseks.

Kaip atsikratyti pavydo?

Nelygink savęs su kitais.

Džiaukis, kai draugui pasiseka.

Pasistenk, kad ir tau pasisektų.

Pasisekimas reikš, kad patobulėjai.

Kai tau pasiseks, nustosi pavydėjęs.

Kai nepavydėsi, geriau sutarsi su žmonėmis.

Kai nepavydėsi, pats jausiesi geriau.

Iš tikrųjų, nelyginkite savęs su kitais. Geriau užsibrėžkite tikslą, kuris irgi skatintų siekti aukštesnių rezultatų ar sėkmės. Tuomet net pavydas išeis į naudą. Pavydas gal net padės patobulėti ir pagerinti santykius su saviimi ir kitais.

Jvyko XXXI LKD suvažiavimas

LKD inf.

Saulėtą gegužės 7-osios rytą Lietuvos kurčiųjų draugijos (LKD) delegatai rinkosi į Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centrą, kur vyko XXXI LKD suvažiavimas (toliau – suvažiavimas). Dėl koronaviruso pandemijos pastaruosius porą metų dauguma susitikimų buvo perkelti į internetinę erdvę, tad šįkart visi džiaugėsi susitikę gyvai. Suvažiavimo darbe dalyvavo 27 delegatai. Apsvarstyti ir priimti sprendimai daugeliu kurčiųjų bendruomenei svarbių klausimų. Sklandžiu renginio darbu rūpinosi suvažiavimo pirmininkė Lietuvių gestų kalbos vertimo centro direktorė Ramunė LEONAVIČIENĖ.

Patvirtintos LKD ataskaitos

Kadangi visi dokumentai delegatams buvo siųsti susipažinti iš anksto, LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora, pristatydamas 2021 m. LKD veiklos ataskaitą, išskyrė tik keletą veiklų. Paminėjo LKD Respublikinės valdybos (to-

liau – Valdyba) indėlį ir jos priimtus nutarimus dėl LKD įmonių likimo, pristatė pernai metais atliktą ES valstybių gestų kalbos statuso analizę, parengtas rekomendacijas ir jų svarbą planuojamam Lietuvių gestų kalbos įstatymui. Taip pat aptarė LKD pastato būklę, jo istorinę

reikšmę kurčiųjų bendruomenei bei svarbiausius pernai vykdytus nacionalinius ir tarptautinius projektus.

LKD prezidento ataskaitos pristatymą lietuvių gestų kalba rasite LKD *Youtube* kanale.

Ataskaitinio laikotarpio LKD Revizijos komisijos ataskaitą delegatams nuotoliniu būdu per „Zoom“ programą pristatė pirmininkė Greta Gustienė.

Susipažinę su dokumentais ir išklausę pristatymus, suvažiavimo delegatai vienbalsiai patvirtino LKD 2021 m. veiklos ir finansinės atskaitomybės ataskaitas.

Respublikinę valdybą papildė nauji nariai

2021 m. iš LKD Valdybos pasitraukus dviem nariams, pernai vykusio suvažiavimo metu

XXXI LKD suvažiavimo delegatai.

buvo nuspręsta leisti LKD Valdybai dirbti mažesne – 7 narių sudėtimi. Tačiau šių metų pradžioje atsistatydinus dar vienam Valdybos nariui, teko XXXI suvažiavimo metu rinkti 3 naujus LKD Valdybos narius.

Paskelbus kvietimą teikti kandidatūras LKD Valdybos nario pareigoms užimti, kandidatavo vienas asmuo – UAB „Neveresta“ direktorius Martynas Lankutis. Suvažiavimo metu prisistatydamas LKD delegatams, jis sakė: „Mano tikslas – LKD įmonių reikalų sprendimas, pagalba joms. Žinau, ką galima būtų pakeisti, patobulinti. Turiu daug idėjų ir noro dirbti, svarbiausia – dirbti LKD labui.“

Visi norintys būti LKD Valdybos nariais turėjo atsiųsti reikiamus dokumentus ir pateikti savo kandidatūras iki 2022 m. kovo 23 d. Iki nurodyto termino savo kandidatūrą pateikęs tik vienam asmeniui, remiantis LKD įstatais, LKD nariams savo kandidatūras į LKD Valdybą leista teikti suvažiavimo metu.

Išbandyti LKD Valdybos nario kėdę pati sau iššūkį metė aktyvi Klaipešos kurčiųjų bendruomenės narė Nina Šamakova. „Atsirado puiki proga ir noriu pasinaudoti šia galimybe: prisidėti prie darbo Valdyboje, įgyti patirties“, – prisistatydama delegatams sakė ji.

Suskaičiavus balsavimo rezultatus paaiškėjo, kad abu kandidatai – M. Lankutis ir N. Šamakova – išrinkti į LKD Valdybą 2022 – 2023 metų laikotarpiui. Nauji LKD Valdybos nariai darbą pradės birželį, kai bus suorganizuojamas LKD Valdybos posėdis.

LKD Valdyba toliau dirbs mažesne sudėtimi

LKD Valdybą, įskaitant LKD prezidentą, sudaro 9 asmenys. Tačiau LKD Valdybos nario mandato atsisakius 3 nariams, nuo 2022 metų pradžios LKD Valdyba buvo tik iš 6 narių. Suvažiavime prisidėjo dar 2 nariai, visgi viena vieta liko laisva.

Atsižvelgdami į situaciją, LKD Valdybos nariai suvažiavimo delegatų paprašė leisti jiems ir toliau dirbti nepilna sudėtimi. Išklause argumentus, delegatai nedvejojo: vienbalsiai sutiko leisti, kad LKD Valdybą sudarytų 8 nariai. Mažesnės sudėties LKD Valdyba dirbs laikinai, iki kitų metų, kai bus organizuojami nauji LKD Valdybos rinkimai.

Patvirtintas 2022 m. LKD finansinių rezervų planas

Kaip teigė klausimą pristatęs LKD prezidentas K. Vaišnora, pastaruoju metu ženkliai išaugo paslaugų kainos, tad labai svarbu tinkamai iš anksto suplanuoti einamųjų metų išlaidas, kad būtų išvengta finansinių problemų.

Po ilgų diskusijų ir papildomų korekcijų, LKD 2022 m. biudžete

Iki 8 narių pasipildžiusi LKD Respublikinė valdyba.

numatytos lėšos narystės mokesčiams nacionalinėse ir tarptautinėse organizacijose, LKD Valdybos veiklai vykdyti, paramai pagal prašymus, LKD patalpų priežiūrai ir išlaikymui, organizacijos reprezentacijai ir kt.

Aptarti kiti klausimai

Suvažiavimo delegatai informuoti apie dabartinę LKD įmonių padėtį, aptartos galimos LKD Valdybos narių motyvavimo priemonės, leidinio „Akiratis“ ateities perspektyvos bei Lietuvių gestų kalbos įstatymo idėja. Kalbėta ir apie itin prastą LKD pastato stogo būklę. „Situacija sudėtinga, tačiau noriu padėkoti aktyviems bendruomenės nariams, kurie skiria papildomų lėšų stogo remonto darbams“, – diskusijų metu sakė LKD prezidentas K. Vaišnora.

Taip pat suvažiavimo metu iškeltas klausimas dėl terminų „klausos sutrikimas“, „klausos negalia“ ir „kurtieji“ vartojimo viešojoje erdvėje, tačiau daugiausiai dėmesio sulaukė įtraukusis ugdymas. Ši nuostata pradedama įgyvendinti 2024 m. rugsėjo 1 d. Nuo tada, esant poreikiui, bendrojo lavinimo mokyklos privalės priimti ugdytis ir negalią turinčius vaikus. Delegatai klausė: kaip bendrojo lavinimo mokyklose bus užtikrinamas LGK vartojimas? Ar pedagogai bus pasirengę ugdyti klausos negalią turinčius vaikus? Koks likimas laukia kurčiųjų ugdymo įstaigų? Prieta išvados, kad tai itin opus ir daug išsamių diskusijų reikalaujantis klausimas.

Suvažiavimo metu vertė LGK vertėjai iš Kauno ir Panevėžio. Techniniais klausimais rūpinosi LKD viešųjų ryšių komanda.

Kitas LKD suvažiavimas vyks 2023 metais. Jo metu bus renkamas naujas LKD prezidentas, Valdybos ir Revizijos komisijos nariai.

XXXI LKD suvažiavimo darbo akimirkos.

Pirmasis karo pabėgėlių ukrainiečių ir lietuvių savanorių susitikimas VKRC.

Savanorė Diana Girnytė.

D. Girnytės „Facebook“ nuotr.

Pagalbos ranką tiesia savanoriai

„Akiračio“ inf.

Rašėme, kad LKD sukūrė Lietuvą apimantį savanorių pagalbos tinklą, skirtą Ukrainos kurtiems pabėgėliams padėti. „Akiračiu“ Vilniaus apskrities savanorių koordinatorė Rima PAULAUSKIENĖ pasakoja, kaip ši pagalba atrodo iš arti.

Ukrainiečius vadina bendruomenės dalimi

„Koordinatorė mane vadinti turbūt per skambu. Iš tikrųjų, į savanorystę padėti kurtiems ukrainiečiams įsitraukė visa VKRC komanda. Kas tuo metu iš asmeninių asistentų laisvesnis, tas ir imasi ukrainiečių reikalų, – paaiškino pašnekovė. – Turime dar kelis savanorius, kurie padeda rinkti paramą ar talkininkauja vykstant į vertimus, padeda susikalbėti.“

„Mes, vilniečiai, į ukrainiečius žiūrime kaip į asmenis, papildžiusius Vilniaus kurčiųjų bendruomenę. Šiuo metu jų turime per 20. Ir jų poreikiai reikalauja daugybės neatidėliotinų sprendimų: nuo pagalbos užsiregistruojant, susirandant gyvenamąją vietą, parūpinant drabužių iki pagalbos pildant anketas, užrašant vaikus į darželį, užsiregistruojant gauti pašalpas, surandant darbą, užsisakant vertimo paslaugą. Atvyko vienas sunkiai sergantis asmuo. Jam reikalinga užtikrinti pavėžėjimo, sveikatos priežiūros paslaugas,“ – pasakojo R. Paulauskienė.

Iš Vilniaus apskrityje apsisostojusių ukrainiečių 5 rastas laikinasis būstas Trakuose, 6 asmenims parūpintas socialinis būstas Vilniuje. Koordinatorė neramu, kad „trakiškiams“ būstą teks atlaisvinti birželio 1-ąją, vadinasi, po to laikinųjų namų ir darbų teks ieškoti iš naujo.

Moteris pasakoja, kad dalis aktyvesnių ukrainiečių, ypač jaunesni žmonės, jau lankosi kurčiųjų klube, domisi čia vykdomomis veiklomis, daugiau kultūrinėmis, meninėmis, deda pastangas įsitraukti į jas. Daugiau nei pusė atvykusiųjų yra vyresnio amžiaus asmenys. Kai kurie iš jų pageidauja dalyvauti senjorų susirinkimuose, bet daugumai pritapti, atrodo, sunku.

„Žmonės yra dėkingi už teikiamą pagalbą ir paramą, bet jie visi labai nori namo. Jaučiasi slegiami nežinomybės, laikinumo. Yra ir daug neatsakytų klausimų. Pvz., sveikųjų įmonių kurčiųjų ukrainiečių įdarbinti nenori, o neįgaliųjų įmonių taip pat delsia, nes jie neturi nustatyto „lietuviško“ neįgalumo. Šiuo metu iš atvykusiųjų darbą pavyko surasti 4 asmenims.

Žmonės slegia ir tai, kad abi: ir lietuvių, ir LGK yra vis dėlto jiems svetimos kalbos. Jie nenori niekam sėdėti ant sprando, bet ir įsigyventi čia psichologiškai nepasiruošę. Vis garsiai pasvarsto, kaip ten jų namai Ukrainoje. Fiziškai randasi čia, mintimis yra ten“, – dramatišką kurčiųjų ukrainiečių padėtį komentavo R. Paulauskienė.

Tarp savanorių – LGK vertėja

Į savanorystę, vadovybei leidus, įsitraukė Lietuvių gestų kalbos vertimo centro Vilniaus teritorinio skyriaus vertėja Diana GIRNYTĖ. Mergina atsiliepė į Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos prašymą tarpininkauti ir padėti susirasti būstą ukrainiečiams. Buvo ieškoma asmenų, gerai mokančių rusų kalbą ir galinčių skirti savo darbo dienų veiklai Pabėgėlių koordinavimo centre. Diana atitiko šiuos reikalavimus.

Mergina kartu su dar 19 savanorių iš įvairių įstaigų ir verslo įmonių išklaušė vienos dienos mokymus ir, naudodamasi sudarytomis dviem duomenų bazėmis, pradėjo ieškoti gyvenamojo ploto į Lietuvą atvykusiems ukrainiečiams.

„Vienoje duomenų bazėje buvo suregistruoti ukrainiečiai, ieškantys būsto. Kitoje – adresai savininkų, siūlančių apgyvendinimo paslaugas. Mūsų darbas buvo skambinti ukrainiečiams ir teirautis, ar dar tokia paslauga reikalinga, ir, jei taip, išsiaiškinti, koks būstas yra reikalingas. Pvz., 2 moterys su 6 vaikais norėjo gyventi kartu, todėl reikėjo rasti ne tik erdvų būstą, bet ir savininkus, kurie nebijotų įsileisti nuomininkų su mažais vaikais,“ – prisimena kovo 16–31 dienomis savanoriavusi D. Girnytė.

„Bendravau daug ir lietuvių, ir rusų kalbomis, teko sugerti neigiamas emocijas, kurių tikrai netrūko. Reikėjo rasti paguodos, nuraminimo žodžius, įtikinti, jog atvykėliai čia yra saugūs. Štai tada ir įvertinau LGK vertėjo darbe išsiugdytą įgūdį gebėti suvaldyti situaciją. Tokiomis dramatiškomis aplinkybėmis savanoriaujant šis gebėjimas labai pravertė“, – atskleidė pašnekovė.

Mergina pasidalino ypatinga istorija. Pasakojo, kad po pokalbio su keturių mažamečių ir dar sergančių vaikų mama jai sviro rankos. „Kur rasti jiems tinkamą būstą? Turbūt neįmanoma?“ – svarstė sau savanorė, išklaušiusi pagalbos prašymą. Tačiau atsidarė duomenų bazė – ir staigmena: „kabėjo“ atskiro, laisvo kotedžo pasiūlymas, kurio visai neseniai tikrai nebuvo. Kai savanorė paskambino savininkui, net jis pats nustebo: „Taigi, pasiūlymą įkėliau gal prieš 2 minutes!“ D. Girnytei surastame kotedže apsisostojusi moteris vėliau paskambino ir padėjo.

Pokalbio metu Diana suabejojo, ar galima ją vadinti tikrąja savanore. Pašnekovė pabrėžė, jog jos darbą Pabėgėlių koordinavimo centre apmokėjo valstybė. Ji ukrainiečiams dvi savaites ieškojo būstų, o už tą laiką atlyginimą gavo savo darbovietėje, kaip įprastai, nors ir neatliko vertėjos darbo.

„Iš kur taip gerai mokate rusų kalbą?“ – paklausė pašnekovės. „Augau motinos rusės ir lietuvių tėčio šeimoje. Man abi šios kalbos vienodai brangios. Turime giminių Rusijoje ir Ukrainoje. Prasidėjus karui man plyšta širdis. Nutariau pasaulio neteisybę mažinti bent taip, savanoriaudama“, – atsakė Diana.

Lietuvių gestų kalbos įstatymas – misija (ne) įmanoma?

Parengta pagal
LKD ir „Akiračio“ inf.

1995 m. gegužės 4 d. LR Vyriausybė oficialiai pripažino kurčiųjų gimtąja kalba gestų kalbą, suteikdama kurtiesiems galimybę gimtąja kalba pasirinkti ir tėvų kalbą. Šiomet sukako 27-eri metai nuo nutarimo priėmimo. Laikas apžvelgti lietuvių gestų kalbos (LGK) perspektyvas ir atsakyti į klausimą, ar LGK įstatymas misija (ne) įmanoma?

Pirmoji diskusija. Kovo 24 dieną, minėdama Lietuvos kurčiųjų draugijos įkūrimo 84 metines, LKD kurčiųjų įstaigų ir organizacijų vadovus pakvietė susitikti renginyje Kaune. Pristatė gestų kalbos ES šalyse analizę ir jos pagrindus parengtas rekomendacijas (gaires) LGK įstatymui. Po to vyko diskusija.

Seimo pirmininkė LGK įstatymui sako „taip“. Gegužės 4 d., per LGK pripažinimo gimtadienį, LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora, LKD viceprezidentas Mykolas Balaišis ir viešųjų ryšių komandos vadovė Justina Vertelkaitė susitiko su LR Seimo pirmininke Viktorija Čmilytė-Nielsen. Seimo pirmininkei pristatė nuveiktus darbus: minėtąją analizę ir gaires, supažindino su LGK įstatymo tikslais. Maloniai nuteikė, kad Seimo pirmininkė rengėsi susitikimui. Ji yra susipažinusi su minėtais dokumentais. V. Čmilytės-Nielsen pozicija tvirta: remiantis kitų ES šalių pavyzdžiu, LGK įstatymas turi būti priimtas ir Lietuvoje.

Artimiausiu metu teisininkai ir V. Čmilytės-Nielsen komanda, bendradarbiaudami su LKD, peržiūrės visus su šiuo klausimu susijusius dokumentus, rengs LGK įstatymo projektą, o paskui Seimo pirmininkė tarsis su politikais, kas galėtų teikti projektą Seime. Po projekto svarstymų Seimo komitetuose, visų reikalingų procedūrų ir veiksmų, dėl LGK įstatymo bus balsuojama Seimo plenariniame posėdyje.

Antroji diskusija. Gegužės 11 d. LKD šalies kurčiųjų bendruomenę ir visus suinteresuotuosius pakvietė į dar vieną pristatymą-diskusiją: „Lietuvių gestų kalbos įstatymas – misija (ne) įmanoma?“

Kodėl pedagogai prieš LGK? Po diskusijų atkreiptas dėmesys, kad daugiausiai audrų kelia rekomendacijose įrašytas teiginys, kad visi pedagogai, dirbantys su kurčiaisiais, privalo mokėti LGK. LKD neslepia, jog stebina, kad dar ir šiandien yra pedagogų, kurie

mano, kad ugdyti vaikus, kurių gimtoji kalba LGK, galima nemokant patiem šios kalbos. Pasipylė kaltinimų, kad patys kurtieji nestudijuoja ir nėra mokytojų dalykininkų, kurių gimtoji kalba LGK. Bet ar tai priežastis nemokėti su kurčiais vaikais dirbantiems pedagogams LGK?

Anksčiau skųstasi, kad nėra iš ko mokytis LGK. Dabar mokyklose įdarbinti LGK metodininkai. Girdintiems pedagogams jau yra iš ko mokytis, gauti konsultacijų, kaip pamokose pateikti mokymo medžiagą gestų kalba. Ar visi pedagogai pasinaudojo galimybe mokytis ir konsultuotis? Ir dar. Kai dabar įdarbinti LGK metodininkai, atsikalbinėjama, kad nėra galimybių priversti pedagogų mokytis LGK, nes nėra niekur įtvirtinta, kad tai privaloma.

Kodėl varžome kurčių vaikų teise? LGK vartojimas ugdymo aplinkoje yra kurčio vaiko prigimtinė teisė, kurią privalome užtikrinti. Todėl ir siekiama, kad būtų kuo daugiau galimybių pedagogams išmokyti LGK: pradedant LGK dalyku studijuojant edukologijos mokslus universitetuose, baigiant nuolatiniais kursais dirbantiems pedagogams. Nesimokysime – didžiausią skriaudą patirs vaikai, kurių gimtoji kalba LGK.

Viena iš kurčiųjų prigimtinių teisių yra įgyti (*angl.* „to acquire“) kalbą ir galėti išreikšti save gestų kalba. Plačiąja prasme ši teisė – tai individo prigimtinės galimybės, kurios garantuoja jam žmogiškąjį orumą socialinio gyvenimo srityse. Jos nesusietos su teritorija, tauta; prigimtinių teisių žmogus turi nepriklausomai nuo to, ar jos įtvirtintos valstybės teisės aktuose, ar ne.

Valstybės įsipareigojimai kurtiesiems. Lietuva, ratifikavusi Neįgalųjų teisių konvenciją, įsipareigojo skirti reikiamą dėmesį ne tik LGK prieinamumui per vertimą užtikrinti, bet ir reglamentuoti teisę įgyti kalbą;

Seimo pirmininkė V. Čmilytė-Nielsen ir LKD lyderiai.

turi pareigą skatinti LGK vartojimą; įteisinti kultūrinius ir kalbinius LGK elementus, pripažinti ir puoselėti kurčiųjų LGK vartotojų ir kurčiųjų bendruomenės kultūrą.

Tėvų teisė prieš vaiko teisę? Oponuojantys šiems teiginiams teigia, kad tėvai sprendžia, kokia kalba kalbės ir bendraus vaikas. Kontrargumentą teikia LKD viceprezidentas M. Balaišis. Remiantis tarptautinėmis teisės normomis ir LR galiojančiais teisės aktais, valstybė uždraudė tėvams smurtauti prieš vaiką šeimoje. Lietuvos valstybė, gindama vaikų teises, taip pat gali užtikrinti vaiko prigimtine teisę įgyti kalbą, šiuo atveju LGK. Suprantamas tėvų nerimas, kad vėliau jie gali nesusikalbėti su vaiku, nemokėdami LGK, bet LGK įstatymo gairėse aiškiai įvardyta, jog LGK mokymai – prioritetas šeimoms, kuriose gimė vaikas, turintis klausos negalią.

Raginama suteikti vaikui kuo daugiau galimybių. Jei vaikas nešioja klausos aparatus ar kochlearinį implantą, LGK jam netrukdytų, priešingai, suteiktų daugiau galimybių ir pasitikėjimo savimi. Bendruomenė dalinasi istorijomis, kai jaunuoliai, kuriems tėvai draudė vaikystėje mokytis LGK ar bendrauti LGK, tai pabandę pajuto, jog kažkas viduje tarsi „nubudo“. Tas „kažkas“ – tai tapatybė, kuri buvo ignoruojama, vaiko prigimtis.

Kviečia susitelkti aplink LGK. Laukia dar daug diskusijų ir darbo, bet tikimasi, kad pasiūlysimas, ypač iš žmonių, kurie daug metų dirba kurčiųjų sistemoje, mažės ir jie netrukdytų priimti ir įgyvendinti LGK įstatymą. Tarp ES šalių dėl gestų kalbos padėties esame beveik paskutinėje vietoje, todėl atitinkamo įstatymo nebuvimas yra mūsų įsiskolinimas bendruomenės nariams, LGK vartotojams.

LKD linki susitelkimo, argumentų UŽ paieškoms, kad ateities kartos galėtų didžiuotis ir švęsti LGK įstatymo priėmimo datą. Kurkime istoriją UŽ LGK įstatymą, o ne prieš jį.

Susitikime su Seimo pirmininke daugiausiai kalbėtasi apie LGK įstatymo rengimą.

LKD archyvo nuotr.

V. Liukenskienė: „Didžiuojusi komanda, kuriai priklausau“

Kalbino Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

„Akiračio redakcija“ planuoja pakalbinti Lietuvos gestų kalbos vertimo centro skyrių vedėjus, kad skaitytojai sužinotų apie lietuvių gestų kalbos (LGK) vertimo padėtį visuose šalies regionuose. Šio leidinio pašnekovė – Kauno teritorinio skyriaus vedėja **Vilma LIUKENSKIENĖ**.

Nepilni metai, kai V. Liukenskienė eina vedėjos pareigas. Tai pati jauniausia pagal darbo trukmę skyriaus vedėja. Tačiau pagal vertėjos patirtį – daug kam iki jos toli: 25 metai, kai moteris dirba šį darbą, o su kurčiųjų bendruomene – net 36 metus. 1986–1998 m. dirbo Kauno kurčiųjų teritorinėje valdyboje specialiste darbui su kurčiaisiais, 1998–2003 m. – gestų kalbos vertėja. 2003 m. susikūrus KAGKVC V. Liukenskienė perėjo dirbti į naują įstaigą, 5 centrus reorganizavus į vieną tapo LGKVC Kauno teritorinio skyriaus vertėja ir dirbo ja iki 2021-ųjų birželio, kol, laimėjusi viešąjį konkursą, liepos mėn. buvo paskirta skyriaus vedėja.

Dirbo ir studijavo tuo pat metu. Vytauto Didžiojo universiteto Socialinių mokslų fakultete įgijo edukologijos bakalauro kvalifikacinį laipsnį. Vėliau studijas tęsė Kauno technologijos universiteto Socialinių mokslų fakultete, tapo edukologijos magistre. Jaunystėje moteris svajojo apie profesines vertimo studijas, deja, turėjo įgyti kitas specialybes, nes pageidaujama taip ir nesulaukė. Kai Vilniaus kolegijoje jos pradėtos rengti, p. Vilma jau buvo išnaudojusi nemokamų studijų limitą ir negalėjo sau leisti už trečią diplomą mokėti iš savo kišenės. Tačiau į kvalifikacijos tobulinimą niekada nežvelgė atsainiai. Žinių sėmėsi iš kolegų, tokių kaip vertėja M. Razumova, vėliau ir kvalifikacijos tobulinimo kursuose.

„Tai, kas 25 metus man nedavė ramybės kaip vertėjai, ką maniau esant galimybių šiame darbe padaryti kitaip, ko, mačiau, vertėjams trūksta, šiandien turiu galimybę realizuoti. O kas yra vertėjo darbas, gerai žinau iš patirties. Naujos pareigos man teikia daug džiaugsmo, esu patenkinta, kad išdrįsau į jas pretenduoti“, – pokalbio pradžioje atskleidė pašnekovė.

Kauno vertėjai ištaikė valandėlę praleisti kartu.

Papasakokite apie Kauno teritorinį skyrių ir jame dirbančių vertėjų ir savo darbą.

Šiuo metu Kauno TS dirba 29 lietuvių gestų kalbos vertėjai. Iš jų 2 vertėjos dirba Marijampolėje, 1 – Kėdainiuose, 1 – Raseiniuose, 5 – Nuotolinio vertimo poskyryje.

Atrodytų, komanda nėra maža, bet vertėjų stygių stipriai jaučiame, tad nekantriai laukiame, kada Vilniaus kolegiją baigę absolventai papildys mūsų gretas. Komandoje yra 16 CODA vertėjų, tiek pat turi vyresniojo vertėjo kategoriją, viena turi vyriausiojo vertėjo kategoriją, dirba kurčiasis vertėjas A. Matulis. Galime pasidžiaugti, kad šiuo metu 3 LGK vertėjai studijuoja Vilniaus kolegijoje ir kitais metais įgys aukštąjį išsilavinimą – bus trimis diplomuotais gestų kalbos vertėjais daugiau.

Kauno TS taip pat turime ir vyriausiąją vertėją pagal pareigas D. Nevardauskienę, kuri yra atsakinga už bendrų Lietuvoje vertimo paslaugų teikimą. Kai reikalingas komandinis darbas, ji suburia šalies vertėjų komandą.

Kauno regiono užsakymus koordinuoja koordinatore-vertėja S. Milašiūtė. Tai atsidadusi savo darbui specialistė.

Atliekame vertimo paslaugas kontaktiniu, nuotoliniu būdais, vertimą iš lietuvių kalbos (žodžiu) į lietuvių gestų kalbą ir atvirkščiai, daugėja vaizdo įrašo vertimų, vertimų raštu. Tai leidžia tobulinti ir lietuvių kalbos žinias, ir gestų kalbą. Kad paslauga būtų atlikta kokybiškai, sklandžiai, neretai dirbame komandiniu principu – teismuose, pas notarų, bankuose klientą aptarnauti skiriame 2 vertėjus: girdintįjį ir kurčiąjį. Pa-

slaugos gavėjas gali jaustis kur kas užtikrinčiau, kai šalia yra kurčiasis vertėjas.

Pagal galimybes visada stengiamės atsižvelgti į kliento poreikius dėl vertėjo. Jei tik pageidaujamas vertėjas neužimtas, skiriame jį. Darbus skirstomės atsižvelgdami į vertėjų kompetenciją, stažą, stipriąsias savybes.

Skaičiuojame devintą mėnesį, kai Kauno TS persikraustė į naujas patalpas – I. Kanto g. 23. Džiaugiamės, kad įsikūrėme netoli senosios darbo vietos: visgi vykti į užsakymus iš miesto centro yra privalumų. Viską darome vertėjų ir klientų patogumui.

TS aptarnauja ne tik Kauno apskritį. Vertėjos Gitana ir Jorūnė dirba Marijampolėje, Vija – Kėdainiuose. Abi kurčiųjų bendruomenės labai aktyvios, vykdo ne vieną projektą. Raseiniuose kurčiųjų bendruomenę sudaro išimtinai vyresnio amžiaus žmonės, čia susiklostė ne tik artimas ryšys tarp vertėjos I. Perminienės ir kurčiųjų, bet ir su neįgalųjų bendruomene.

Kauno TS priskirtas Nuotolinio vertimo poskyris, kuris paslaugas teikia – vertimą „Skype“ programa – 24/7, t. y. kasdien visą parą. Šiame poskyryje dirba draugiška ir

Kairėje – Kėdainių vertėja Vija.

Nuotolinio vertimo poskyrio vertėja Orinta.

Seime verčia vertėja Airina.

profesionali vertėjų komanda. Poskyrio veiklą daugiausia koordinuoja vyriausioji vertėja Dalė. Turime susikūrę mesendžerio grupę, kurioje galime greitai spręsti čia ir dabar iškilusias problemas.

Ne mažą mano pačios laiko dalį sudaro darbas su dokumentais: vertėjų etikos kodekso išmanymas, vedėjo pareigybės aprašo laikymasis, nešališkumo principo taikymas, veiklų planavimas vadovaujantis LGK vertimo paslaugų teikimo aprašu. Dažnai vyksta teritorinių skyrių vedėjų pokalbiai, diskusijos, generuojame idėjas, kaip gerinti vertėjų darbo kokybę.

Dar viena mano pareiga – pasirūpinti, kad kiekvienas vertėjas jaustųsi gerai, būtų išgirstas. Kas mėnesį rengiame pasitarimą, dalinamės rūpesčiais ir džiaugsmiais, kas ketvirtį atliekame išsamesnę veiklų apžvalgą. Metų pabaigoje vertinu, kaip vertėjams sekėsi įgyvendinti priištus įsipareigojimus. Nevengiu ir individualių pokalbių su vertėjais, išklausu juos. Žinau, kad ne visiems kolegų akivaizdoje drąsu pasakyti, kas rūpi, todėl susikūreme „skrynelę“, į kurią kiekvienas turi galimybę įmesti raštelį pasakydamas, kas jam kelia nerimą ar nepasitenkinimą, ir likti neatskleidęs savo tapatybės. Susirinkimuose iškeltas problema aptariame visi kartu.

Noriu paminėti, kad ne tik Kauno TS vertėjai yra mano, kaip vedėjos, varomoji jėga, skatinanti tobulėti, stengtis, nenuleisti rankų, bet ir LGKVC administracija. Centro direktorė Ramunė Leonavičienė sudaro sąlygas mums, TS vedėjams, tobulinti profesinę kvalifikaciją, siekti aukštesnių rezultatų, būti pavyzdžiu savo komandai.

Interviu metu formuojasi tradicija kartu pasivaikščioti po LGK vertėjo darbo dieną...

Kiekviena diena yra skirtinga, monotonišos čia mažai. Į vieną dieną gali tilpti įvairių sričių užsakymai: nuo bakalauro darbo gynimo repeticijos su studentu, vertimo gydymo įstaigoje iki lipimo ant scenos versti renginį. Turiu pasakyti, kad prieš kiekvieną užsakymą reikia ne tik tinkamai pasiruošti – padirbėti su žodynu, mokomąja medžiaga, bet ir psichologinio nusiteikimo, ypač kai laukia itin atsakingas ir sunkus vertimas.

Džiaugiuosi, kad visi darbuotojai į savo pareigas žiūri atsakingai, negaili darbei net asmeninio laiko. Jei kliento vizito laikas 16:30 val., vertėjas atliks paslaugą nuo pradžių iki galo, nesvarbu, kada paslauga baigsis. Taip jis parodo savo profesionalumą, demonstruoja aukštą profesinę kultūrą.

Tačiau vertėjų darbe dažnai pasitaiko ir nenumatytų atvejų, kuomet vertėjai patiria įtampą ir stresą. Ypač kai susergera kolegos, pasikeičia dienotvarkė, pvz., vietoj ėjimo į banką, gali tekti kopti į sceną. Kuomet darbai jau yra paskirstyti iš anksto, o dienotvarkė visiškai užpildyta, vieno ar kelių vertėjų liga sugriauna planus tarsi kortų namelį.

Kaip komentuojumėte frazė „vertėjas blogai išvertė“?

Vieningo atsakymo nerasime. Yra daugybė skirtingų nuomonių, tačiau žvelgiant iš mūsų perspektyvos – stengiamės daryti viską, kad ši frazė būtų praeitis. LGKVC Metodinis skyrius atsakingas už vertėjų kvalifikaciją, kompetencijų stiprinimą, aktyviai dalyvaujame jo rengiamuose kursuose.

Pernai metais organizavau Kauno vertėjams mokymus „Taisyklingas lietuvių kalbos vartojimas vertimo metu“. Taisyklingos sakytinės kalbos reikalavimai, žodžių normos, žodžių darybos reikalavimai, žodžių formų

vartojimas, taisyklingas žodžių junginių ir sakinių sudarymas – tai sritys, kuriose pagilinome žinias.

Tačiau kai universitete studijuojantis kurčiasis stebisi, kad jam verčia Vilniaus kolegiją baigęs vertėjas, keliame rankas į viršų: nuo mūsų tokie dalykai nepriklauso. Mes taip pat labai norėtume, kad LGK vertėjai būtų ruošiami universitetiniu lygiu, kad galėtume susipažinti su kitų Europos valstybių vertėjų darbu, bet kol kas tokių galimybių neturime.

Iš vertėjų reikalaujama paslaugų kokybės, tai suprantama. Tačiau kad išlaikytume aukštą kokybę, vertimo sklandumą – mums turi būti sudaryta galimybė pasiruošti, taip pat turėti užsakymų metu pertraukėles, ypač kai kalbame apie viešuosius pristatymus, konferencijas, renginius. Mums reikalinga iš anksto gauti skaidres, turėti galimybę individualiai ruošti pristatymui su kurčiu užsakovu tam, kad paslaugą galėtume suteikti tinkamai ir abi šalys būtų patenkintos.

Lengviausia kaltinti kitus, tačiau labai svarbu nepamiršti dažniau atsigręžti į save ir pasvarstyti: ką padariau ne taip, ką galėjau padaryti geriau.

Ne tik gestų kalbos vertėjai turi tobulėti, stiprinti kompetencijas, bet ir kurčiųjų bendruomenė turėtų pasitempti, rodyti pavyzdį puoselėdami savo gimtąją kalbą ir taip kelti kurčiųjų bendruomenės prestižą.

Jūsų pasiūlymai, kaip būtų galima tobulinti LGKVC darbą, taip pat ir savaitgaliais, švenčių dienomis.

Kauno TS vertėjai labai stengiasi patenkinti kurčiųjų poreikius ir negailėdami savo laiko dirba savaitgaliais ir švenčių dienomis. Esu dėkinga, kad mano kolektyvas yra supratingas, ieško kompromisų ir, mano nuomone, nusipelnė tik geriausių žodžių. Jie įneša svarų indėlį į visuotinį gėrį.

Jeigu būtų nuspręsta dirbti slankiuoju darbo grafiku, manau, dar labiau pajaustuose vertėjų trūkumą. Ar to reikia? Ne visiems darbas savaitgaliais yra priimtinas.

Be to, ir darbas Nuotolinio vertimo poskyryje atskleidė, kad nelengva rasti vertėjų, kurie sutiktų dirbti slankiuoju grafiku, t. y. 12 valandų per parą, įskaitant ir savaitgalius.

Marijampolės vertėja Jorūnė ir pirmininkė Ala.

Vertėja Irena (priekyje) su Raseinių kurčiųjų bendruomene ir svečiai iš Kauno.

E. N. Marcinkevičienė ir du jos hobiai: šachmatai ir dirbiniai iš odos.

2010 m. ICCD kongrese Estorilio mieste (Portugalija).

A. Šmerinina albumo nuotr.

E. N. Marcinkevičienė: pirmasis šachas ir matas

Kurčiųjų bendruomenėje Eglė Neringa MARCINKEVIČIENĖ puikiai pažįstama kaip šachmatų meistrė. Tačiau ar žinojote, kad ji net 19 metų be vertėjo pagalbos dėstė lietuvių gestų kalbą Lietuvos sporto universitete? Arba kad, norėdama būti priimta į Kauno neprigirdinčiųjų mokyklą, turėjo vykti į Maskvos defektologijos institutą, pas profesorius, jog ten įvertintų jos galimybes stoti į mokyklą, į kurią tuomet priimdavo tik neprigirdinčius ir apkurtusius vaikus? Dar įdomiau – naktį prieš lietuvių kalbos egzaminą Eglė susapnavo sapną apie drąsų berniuką. Ir – stebuklas ar tiesiog atsitiktinumas – viena iš egzaminu temų buvo apie drąsų berniuką. Eglei beliko visą savo sapną išlieti ant popieriaus lapo. Mokyklą ji baigė su pagyrimu, o egzaminus išlaikė maksimaliais balais. Sudominome? Tada kviečiame artimiau susipažinti su mėnesio heroje.

Vaida LUKOŠIŪTĖ

„Akiračio“ mėnraštyje ne kartą buvo rašyta apie Jūsų pergales šachmatų pasaulyje, tačiau ilgesniam pokalbiui su Jumis taip ir neprisiruošta. Manau, kad pribrendo laikas Jums papasakoti apie save.

Esu kurčia, nors dalis kurčiųjų bendruomenės mano, kad esu neprigirdinti. Kodėl taip yra? Nes aš mokau taisyklingai rašyti lietuvių kalba. Gimiau girdinčių tėvų šeimoje, turiu neprigirdintį brolių. Kaip ir daugelis – apkurtau vaikystėje, nes sirgau plaučių uždegimu ir antibiotikai padarė savo. Mama labai išgyveno, tačiau ją morališkai palaikė vaikų gydytoja, kuri buvo it psichologė šiuo sunkiu laikotarpiu. Ji iš mano akių matė, kad būsiu protingas žmogus, kad sugebėsiu ir skaityti, ir rašyti. Todėl, vos paaugusi, pradėjau lankytis pas logopedą girdinčiųjų darželyje. Čia man buvo sunku, teko patirti patyčių, nes buvau it kurčnebylė – negirdėjau, nekalbėjau. Visus vaikus atstūmiau. Netrukus mane išvežė į Vilniaus kurčiųjų darželį ir čia patekau į nuostabių pedagogų, kurie manimi labai rūpinosi, rankas. Darželyje turėjau puikią surdopedagogę. Jos nebėra jau 18 metų, iškeliavo į Amžinybę, bet iki tol mes visą laiką susira-

šinėjome su ja laiškais. Jos ir mano tėvelių dėka išmokau sklandžiai ir taisyklingai rašyti. Mano mama visą laiką *daktiliuodavo*, nes aš netaisyklingai vartoju galūnes, jas taisydavau, o mano tėtis – priešingai, visą laiką man piešdavo ir rašydavo žodžius. Tėvų atsidasavimas mano ugdymui buvo neįkainojamas. Jeigu per televiziją rodydavau įdomias laidas, tėtis man viską aprašydavo, o aš skaitydavau. Tokia metodika praplėtė mano žodyną, už tai esu be galo dėkinga.

Iš pradžių man buvo sunku rašyti, negalėjau pakęsti šio užsiėmimo, bet po truputį, savo tėvų ir gerų žmonių dėka, rašyti man darėsi vis lengviau ir lengviau. Mokykloje turėjau be galo gerą lietuvių kalbos mokytoją. Dievas iš manęs atėmė klausą, bet suteikė ypač gerą atmintį. Kauno neprigirdinčiųjų mokykloje baigiau 12 klasių, kurios prilygo 10 klasių paprastoje vidurinėje mokykloje, iškart po to stojau į tuometinį Kauno Stepo Žuko taikomosios dailės technikumą. Stipri lietuvių kalba man labai padėjo, nuo suolo draugės nusirašydavau konspektus, tada ir supratau, kad geras kalbos mokėjimas man leido tapti savarankiškai. Baigusi techniku-

mą, pasirinkau odos dirbinių specialybę ir įsidarbinau dailės kombinate, kuriame dirbau 7 metus, iki pat Lietuvos nepriklausomybės. Turėdama tinkamas darbo sąlygas ir žaliavų, galėjau dirbti namuose. Kūriau odinius viršelius knygoms, užrašų knygutėms, gaminiau odinius papuošalų dėklus ir kt. Meno tarybos komisijos nariai vertino mano darbus ir vežė į specialią dailės parduotuvę. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, netekome odos žaliavų iš Rusijos, todėl likau be darbo vietos ir 9 mėnesius buvau bedarbė, negalėjau rasti net valytojos darbo. Stojau į darbo biržą. Taip sutapo, kad labai reikėjo mokytojo padėjėjo dabartiniame Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre. Tuometiniai kurti vaikai, atėję iš kurčiųjų darželio, nesuprato lietuvių kalbos iš lūpų. Padėdavau jiems suprasti tekstus, išversdavau į gestų kalbą. Praėjo dveji darbo metai, nebuvo jokių nusiskundimų dėl mano darbo. Taip ir likau mokykloje, ir dirbu iki šiol. Atsirado kita problema – reikėjo pedagoginio išsilavinimo, todėl neakivaizdiniu būdu stojau mokytis į Šiaulių universitetą ir baigiau socialinės pedagogikos ir psichologijos bakalauro studijas. Nuo vaikystės mane lydi sėkmė. Kad ir kur eidavau mokytis, sulaukdavau šilto pedagogų palaikymo.

Įdomi ir įkvepianti gyvenimo istorija. Bet tai tikrai ne viskas. Kurčiųjų bendruomenei esate geriausiai pažįstama kaip šachmatininkė. Kokia yra Jūsų draugystės su šachmatais pradžia?

Kai man buvo devyneri metai, dar sovietmečiu, buvo draudžiama švęsti Kalėdas, todėl Naujųjų metų vakarą tėvai man nuspren-

1988 m. geriausiai: G. Petrauskas, J. Bolliger (Žagunytė), Eglė, Ona Agintienė, J. Patackas.

2016 m. ICCD kongreso dalyvė ir protokolo sekretorė Eglė Jerevane (Armėnija).

Mokyklos šachmatų būrelio vadovė Eglė moko vaikus žaidimo subtilybių.

, pareigos Europoje ir valdovės gambitas

dė padovanoti šachmatų lentą. Tokį sprendimą priėmė matydami, kad buvau ramus ir susikoncentravęs vaikas. Tad tą vakarą mama man pasakė: „Bėk prie durų, į duris skambina Kalėdų Senelis.“ Žinoma, aš perpratau tėvų gudrų planą ir atpažinau, kad tas Kalėdų Senelis – mano tėtis. Jis iš maišo ištraukė man šachmatų lentą (beje, tą pačią, su kuria herojė pozuoja viršelio nuotraukoje – *aut. pastaba*). Kai tėtis padovanojo man šachmatus, galvojau, kad ten šaškės, nes prieš tai su broliu žaisdavome šaškėmis. Kai pamačiau keistas figūrėles, pasiteiravau, kas tai yra, ir jau kitą dieną pradėjau pažintinę kelionę į šachmatų pasaulį. Tėtis nupirko šachmatų knygą vokiečių kalba ir, versdamas į lietuvių kalbą, išmokė mane pirmųjų žingsnių. Pirmoji pamoka buvo, kaip iš karto paskelbti šachą ir matą (pirmojo šacho ir mato kompozicija yra įamžinta viršelio nuotraukoje – *aut. pastaba*). Jis man viską piešdavo, rašydavo ir aiškindavo, buvo be galo atsidavęs ir kantrus. Mama pakalbėjo su kūno kultūros mokytoju ir aš buvau priimta į šachmatų mokyklą Laisvės alėjoje, kurią lankiau tris kartus per savaitę (du kartus per savaitę lankiau dailės mokyklą), kol baigiau 12-a klasių. Susirašinėdama (tuo metu vertėjų nebuvo – *aut. pastaba*) mokiausi įvairių technikų ir žingsnių, pradėjau dalyvauti vidinėse šachmatų klubo varžybose. Ir dar kartą įsitikinau: kaip svarbu buvo mokėti lietuvių kalbą.

Kokios varžybos Jums labiausiai įsiminė?

Be abejonės, Baltijos šalių varžybos Vilniuje, kuriose dalyvavau būdama vos 12-os metų. Gerai prisimenu, kai sėdėjau prie šachmatų

1985 m. SSRS kurčiųjų jaunių šachmatų iki 19 m. čempionatas Tbilisyje.

Asmeninio albumo nuotr.

lentos, o už manęs stovėjo Kurčiųjų draugijos specialistas Stasys Linkevičius. Jis vėliau sakė, kad liko nustebintas mano sprendimų, nes, kai aš žaisdavau, sau svarstė, kokį ėjimą jis darytų būdamas mano vietoje, ir mūsų sprendimai visiškai sutapdavo. Sunku patikėti, kiek daug vaikų aš tuomet nugalėjau, jie buvo maždaug dvejis metais vyresni už mane.

Kai Lietuva atgavo nepriklausomybę, 1998 m. pirmą kartą išvykau žaisti į užsienį – Šveicariją, ten vyko pirmasis pasaulio kurčiųjų šachmatų moterų komandinis čempionatas. Su porininke Jolanta užėmėme trečiąją vietą. Nuo tada mano motyvacija žaisti taip stipriai išaugo, kad žaidžiu šachmatais iki šiol. Po ketverių metų pasaulio kurčiųjų šachmatų čempionatas vyko Vilniuje, tuomet su kita porininke užėmėme antrąją vietą. Tokios pergalės ir patirtis užsienyje mane labai stipriai paveikė, paspartino tobulėjimą.

Kaip toliau klostėsi Jūsų, kaip šachmatininkės, sporto karjera?

Netrukus sužinojau apie Tarptautinį kurčiųjų šachmatų komiteto kongresą ir 2000 m. pirmą kartą jame sudalyvavau. Jis vyko Lenkijoje. Nesitikėjau išvysti tokio aukšto lygio pasiruošimo, dėmesio renginiui, laiko kontrolės, tada ir supratau, kokie didžiuliai kultūriniai skirtumai tarp Lietuvos ir užsienio. Pasakysiu, kad tąkart jaučiausi kaip atvykėlė iš kaimo. Nuo tada aktyviai kas dvejus metus dalyvauju kongrese, todėl šiandien žinau visas taisykles, tvarką – viską. Matyt, tai ir lėmė, kad kovo mėnesį vykusiame kongrese mane netikėtai vienbalsiai išrinko Europos kurčiųjų šachmatų federacijos prezidentė. Pamiršau paminėti, kad prieš tai esu sekretoriavusi kongreso metu, savarankiškai rašiau protokolus anglų kalba.

Bet grįžkime prie kongreso. Kaip ir minėjau, kas dvejus metus dalyvauju Tarptautiniame kurčiųjų šachmatų komiteto kongrese ir visi mane per tuos metus įsidėmėjo.

Šiais metais kilo mintis sukurti Europos kurčiųjų šachmatų federaciją. Aš pati net neplanavau kandidatuoti į prezidento postą. Du asmenys buvo patys save išsikėlę, bet susirinkusieji pasiūlė kandidatuoti ir man. Būdamas tarp vyrų, jaučiausi keistai, nesitikėjau, kad mane galėtų išrinkti. Aš buvau pati pirmoji, už kurią vyko balsavimas, ir visi, turėję balso teisę, pakėlė rankas už mane. Taip tapau pirmąja Europos kurčiųjų šachmatų federacijos prezidentė. Man tai buvo taip netikėta. Dar kartą šmėkstelėjo mintis, kad esu apdovanota sėkme ir aukštesnių jėgų globa.

Man davė dvi savaites priimti sprendimą, pasitarusi su vyru, su Lietuvos kurčiųjų sporto komitetu, nusiunčiau jiems teigiamą atsakymą.

Šachmatų paslapčių mokote Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro vaikus. O ar mokykloje vis dar dirbate mokytojo padėjėja?

Auklėtoja nebedirbu. Kai tik įstojau mokyti į Šiaulių universitetą, pradėjau dirbti auklėtoja ir dirbau ja 10 metų. Vėliau gavau „įsakymą“ persikvalifikuoti į surdopedagogę, studijavau dar dvejus metus ir gavau surdopedagogo bakalauro diplomą. Dabar mokykloje dirbu gestų kalbos mokytoja. Būdamas auklėtoja, negalėjau vesti būrelio, tad, kai tik pradėjau dirbti mokytoja – atsirado ir šachmatų būrelis. Prisimenu, ir tave mokiau šachmatų žaidimo, tau tada buvo 11 metų. (Abi šypsomės.) Jį vedu iki šiol ir šiandien būrelyje yra 13 vaikų.

Kokia Jūsų mėgstamiausia šachmatų partija? Vieni pradeda itališkąja partija, kiti indiškąja, o Jūs?

Renkuosi valdovės gambitą. Kuomet pradėdau žaisti baltomis figūromis ir dėlioju pirmuosius valdovės žingsnius, juodieji gali rinktis bet kokią kitą partiją. Aš turiu žinoti mažiausiai 8 bet kokios kitos partijos ėjimus, antraip lengvai pralaimėčiau (valdovės gambitas dažniausiai žaidžiamas aukšto lygio turnyruose – *aut. pastaba*).

Savo verslą sukūrusiam A. Kudirkai svarbiausia yra šeima

Laima LAPĖNIENĖ

Jau ketverius metus savo verslą vystantis 33 metų panevėžietis **Andrius KUDIRKA** įsitikinęs, jog gyvenime svarbiausia yra eiti užsibręžtu keliu ir siekti savo tikslų. „Reikia tikėti savimi, nes, jei abejosi, manysi, kad nesiseks, tai taip ir bus. Aš tikiu, kad kurtieji ir girdintieji yra lygūs, todėl nebijau iššūkių“, – tvirtino Andrius.

Iš samdinio į darbdavius

Kietuosius baldus (virtuvės, svetainės baldus, spintas ir kt.) projektuojantis, gaminantis ir surenkantis vyras penkerius metus patirties sėmėsi „Cancel“ baldų gamykloje. Išmokęs ir įgavęs reikiamų įgūdžių, nusprendė šia veikla verstis savarankiškai. Pradžiai, anot Andriaus, buvo labai sunki, ypač pirmi trys mėnesiai. Buvo daug rizikos ir klaidų. Tačiau apie savo veiklą paskelbęs internete, netrukus sulaukė pirmųjų užsakymų, o dabar, kai veikla išsiplėtė per visą Lietuvą, vyras jau samdosi pagalbininką ir dirbuojasi dviese.

Pasidomėjus, kaip sekasi dirbti su girdinčiais klientais, A. Kudirka patikslino, kad girdinčiuosius aptarnauja tik Panevėžio regione, o kurtiesiems savo paslaugas teikia visoje Lietuvoje. Jei kreipiasi girdintis užsakovas, vyras kartais naudojami gestų kalbos vertėjo pagalba. Jei tenka dirbti be vertėjo, susirašinėja su užsakovu raštu.

Nuvykęs pas užsakovą, Andrius pirmiausia išklauso ir užsirašo jo pageidavimus, po to, pasitelkęs kompiuterinę programą, padaro projekto nuotrauką. Jei ją nusiuntęs sulaukia užsakovo patvirtinimo, kad jam tinka, tada užsako medžiagas ir pradeda darbą. Jis pateikia specialistui išmatavimus, pagal kuriuos šis supjausto plokštes. Baldus surenka pats Andrius. Vyras džiaugėsi, kad užsakovai yra patenkinti jo darbu, bet jis juk ir stengiasi atlikti jį nepriekaištingai. Jei klientai turi kokių nusiskundimų, jis visada išklauso ir pataiso, suteikia garantiją.

Paklaustas, ar buvo įsimintinų užsakymų, A. Kudirka sakė, jog labiausiai įstrigo užsakovas iš Estijos. „Buvo didelis projektas, labai jaudinausi, lačiau kumščius ir galvojau, kad tik viskas pavyktų. Bet puikiai pasisekė sumontuoti didelės virtuvės baldus. Užsakovas liko patenkintas, o man tai buvo įdomi ir vertinga patirtis“, – džiaugėsi vyras.

Atskleidė pašnekovas ir dabar madingas baldų tendencijas. Anot jo, šiuo metu užsakovai renkasi baldus iš blizgių plokščių, nepageidauja rankenėlių, nori, kad viskas būtų

paslėpta, o durelės atsidarytų ir užsidarytų automatiškai. Dabar madingiausi akmens masės stalviršiai.

Mokslai suvedė su „antrąja pusele“

Panevėžyje gyvenantis, dirbantis ir laimingą šeiminių gyvenimą kuriantis A. Kudirka yra kilęs iš Klaipėdos rajono, o į Aukštaitijos sostinę atvyko pamilęs būsimą žmoną Kristiną.

Andrius gimė kurčias neprisigirdinčių tėvų šeimoje. Lankė darželį Klaipėdoje, nuo pirmos iki ketvirtos klasės mokėsi Klaipėdos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje. Vidurinę išsilavinimą įgijo Kauno kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centre. Po to trejus metus mokėsi Kauno dailės ir technologijų mokykloje, kur įgijo staliaus baldininko specialybę. Čia jis ir susipažino su savo būsima žmona Kristina, kuri mokėsi meninės juvelyrikos. Gerai besimokanti, drąsi, savimi pasitikinti mergina patraukė jauno vaikiną dėmesį. „Kartu mokėmės, padėjome vienas kitam, taip ir įsimylėjome“, – šypsodamasis pasakojo vyras.

Panevėžį jauna šeima pasirinko todėl, kad Kristina ten jau turėjo butą. „Gyvenime man svarbiausia yra šeima ir darbas“, – sakė Andrius, su žmona auginantis dukrą Rositą ir sūnų Marką. Abu vaikai mokosi Panevėžio kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje, lanko plaukimo ir krepšinio treniruotes.

Pasmalsavau, ką jiedu su žmona mano apie kurčių vaikų integraciją į bendrojo lavinimo mokyklas. Andrius svarsto, jog kurčiam vaikui būtų sunku mokytis kartu su girdinčiais. Anot jo, kurčio vaiko ugdymui pasitelkiama speciali metodika, dirbama individualiai, o bendrojo lavinimo mokyklų pedagogai vargu ar yra tam pasiruošę. Kitas dalykas – kurčias vaikas gali tapti patyčių objektu.

Vaikams diegia amžinąsias vertybes

Laisvalaikis su šeima Andriui yra prioritetas. Todėl, nugriebęs laisvo laiko, jie stengiasi kuo daugiau būti gamtoje, aplankyti gražias

Andrius Kudirka.

ir įdomias vietas, nuvykti prie jūros. „Norime, kad vaikai kuo geriau pažintų aplinką, lavėtų jų intelektas. Labai patinka atostogauti šiltuose kraštuose. Per metus išvykstame du kartus“, – sakė A. Kudirka.

Šeima yra aplankiusi Turkiją, Egiptą, Rodo salą (Graikija), Tenerifę, Madridą, Andalūziją (Ispanija). Iš visų aplankytų kraštų, pasak Andriaus, labiausiai patiko Tenerifėje. Ten nekaršta, labai švarus, skaidrus vanduo. Didžiausią įspūdį ten paliko trečias pagal dydį pasaulyje Teidės vulkanas, kuris yra ir pats aukščiausias Ispanijos kalnas. Kad daugiau apkeliautų ir pamatytų, atostogaudama šeima dažniausiai nuomojasi automobilį.

Kol laukia atostogų, paprastomis dienomis po darbo Andrius, jo teigimu, geriausiai atsipalaiduoja sportuodamas, žaisdamas krepšinį, žiūrėdamas gerą filmą, bendraudamas su draugais, ieškodamas naujų idėjų savo verslo projektams.

Nepamiršta pašnekovas ir savo tėviškų pareigų. Jiedu su žmona stengiasi vaikams rodyti gerą pavyzdį. Svarbiausias vertybes jie patys atsinešė iš savo tėvų namų. Vyras didžiudamasis minėjo savo tėtį, kuris yra stalius ir nuo pat vaikystės jį mokė meistrystės. Tai Andriui teikia stiprybės ir pasitikėjimo savimi šiandien. Todėl jiedu su žmona nori, kad ir jų vaikai augtų darbštūs, stengtųsi gerai mokytis, sutartų, mokėtų bendrauti su žmonėmis. Daro viską, kad vaikams būtų gera augti, stengiasi sudaryti galimybes atskleisti jų gabumams. Vyruvi pritarė ir žmona Kristina: esą labai svarbu šeimoje palaikyti šiltą ir artimą ryšį, pasitikėti vienas kitu.

Apie Andrių – kaip žmogų ir specialistą

K. Kudirkienė savo vyrą apibūdino kaip labai gerą ir ramų žmogų, kuris yra atsidavęs šeimai.

Gerų žodžių apie A. Kudirką ir jo šeimą negailėjo Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centro (PKRC) direktorė Otilija Kolodenskytė-Di Fazio. Pasak jos, Kudirkų šeima yra aktyvūs

Šeimos albumo nuotr.

Andrius labai brangina laiką su šeima.

Kristina ir Andrius Kudirkos.

MŪSŲ ŽMONĖS / UGDYMAS

Andriaus pagaminti kietieji baldai.

PKRC ir LKD nariai, dalyvauja bendruomenės renginiuose ir projektuose. Kristina dirba PKRC meno vadove ir jau spėjo atsiskleisti kaip kūrybinga asmenybė ir specialistė.

„Andrius – ramus, paprastas, malonus, bet labai protingas žmogus. Jis – puikus

pavyzdys Lietuvos kurtiesiems. Turėdamas auksines rankas, puikiai vadovauja savo įkurtai individualiai įmonei, gamina šiuolaikiškus baldus. Užsakovai vertina jo pagamintų baldų kokybę“, – kalbėjo Panevėžio bendruomenės lyderė.

Mano rankose lietuviškas žodis

Gintautė SINKEVIČIENĖ

Gegužės 3 dieną Kauno kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centras pakvietė į pirmąjį Respublikinį meninio skaitymo gestų kalba „Mano rankose lietuviškas žodis“ konkursą. Unikalaus renginio iniciatyva kilo stengiantis perprasti, kaip klausos negalią turintys vaikai susikuria ryšį su tekstu, kuomet jis yra perteikiamas lietuvių gestų kalba.

Konkursas buvo organizuojamas dviem etapais. Pirmame dalyvavo 15 mokinių iš Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centro, Panevėžio kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos, Klaipėdos Litorinos mokyklos ir Kauno kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centro. Komisijos nariai, įvertinę

visų dalyvių vaizdo filmukus, kuriuose jie pristatė kūrinį gestų kalba, į finalą pakvietė 6 mokinius.

Žiuri nariai: LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora, LKNUC Metodinių priemonių rengimo ir gestotyros skyriaus specialistė Nijolė Pivorienė ir KKJO pirmininkas Paulius Jurjo-

nas – vieningai sutiko, kad vertinti dalyvius buvo labai atsakinga ir sudėtinga užduotis. Visi 15 mokinių demonstravo stebinančius gebėjimus perteikti kūrinį lietuvių gestų kalba, naudodami išraiškingą gramatiką, kryptinių struktūrą.

Išrinkti konkurso laureatus finale buvo jau daug lengviau. Pradinių klasių mokinių amžiaus grupės nugalėtoja tapo jauniausia konkurso dalyvė KKNUC parengiamosios klasės mokinė Andrėja Blaževičiūtė. Mergaitė visus nustebino filosofinės pasakos „Mažasis princas“ ištrauka. Nuostabą kėlė mokinės gebėjimas ne tik įsiminti sudėtingą tekstą ir jo gestus, bet ir gebėjimai raiškiai gestais ir veido mimika perteikti kūrinio nuotaiką.

Vyresniųjų klasių mokinių amžiaus grupėje nugalėtoja tapo LKNUC abiturientė Saulė Serafinaitė, pasirinkusi gestų kalba skaityti Rasos Naujalės kūrinį „Kai tu tyli“.

Skaitymas yra viena iš svarbiausių kompetencijų, kurią būtina išsiugdyti klausos negalią turintiems žmonėms. Tai pagrindinė priemonė, leidžianti „pasiekti“ informaciją, formuojanti pasaulėžiūrą bei ugdanti asmeninius ir profesinius gebėjimus. Be to, skaitymas turi didelės įtakos žmogaus raštingumui. Būtent todėl skatinti mokinius nuo mažens pamėgti skaitymą ir puoselėti skaitymo kultūrą yra viena iš pagrindinių tėvų ir pedagogų pareigų. Šis konkursas parodė, kad tokie renginiai gali pasitarnauti kaip priemonė, motyvuojanti vaikus skaityti, domėtis tekstu, padėti atskleisti kūrinį istorijas ir pagrindines mintis.

Karolinės Radvilavičienės nuotr.

Vaikų pasirodymus susikaupę stebi vertinimo komisija ir žiūrovai.

Bendroje nuotr. – ir konkurso nugalėtojos: S. Serafinaitė (vilki švarkeliu) ir A. Blaževičiūtė (mažiausia dalyvė).

Šeimos apsilankymas Legolende (Danija).

Kristijonas ir Motiejus rugsėjo 1-osios šventėje.

Broliai susitikime su pirmąja poną Diana Nausėdiena. Kristijonas po karatė varžybų.

Motiejus šokių konkurse su savo kolektyvu.

Neįtikėtina šeimos pergalė: klausos negalia privertė trauktis

Smiltė REDECKAITĖ

Petro ir Editos JURKŲ šeimoje auga du paaugliai: KRISTIJONAS ir MOTIEJUS. Abiem berniukams atlikta abipusė kochlearinė implantacija. Šiuo metu broliai yra sėkmingai reabilitavęsi, mokosi bendrojo lavinimo mokykloje, aktyviai dalyvauja užklasinėse veiklose. Jie puikiai bendrauja ir gerai girdi. Visa tai pavyko pasiekti tinkamai pritaikius kochlearinius implantus, pasinaudojus įvairių specialistų pagalba ir, tėvų žodžiais, investavus nemenką savo asmeninių pastangų ir laiko indėlį į atžalų reabilitaciją.

Pirmagimio kūdikystėje – jokių indikacijų

Vyresniajam sūnui Kristijonui klausos sutrikimas buvo nustatytas ne nuo gimimo, o tik 2 metų amžiaus. Vaikas gimė laiku, sveikas, be komplikacijų, todėl nebuvo jokių požymių, kad kas nors negerai. Tuo metu dar nebuvo vykdoma visuotinė naujagimių klausos patikra, o berniukas buvo guvus ir reaguojantis į aplinką, vartojo girdintiesiems būdingą ekspresyvią kūdikišką kalbą (gugavo, krykštavo), tačiau atėjus kalbiniam amžiui vis dar nebuvo pradėjęs kalbėti.

Teko atlikti įvairių tyrimų, tarp jų ir tyrimą dėl berniuko klausos. Sūnus stipriai neprigirdi, tokio atsakymo sulaukė tėvai iš specialistų. Nuo tada prasidėjo šeimos kelionė vaiko klausos reabilitacijos link: klausos aparatų parinkimas, surdopedagogų, logopedų ir kitų specialistų konsultacijos bei užsiėmimai, taip pat vaiko ugdymas namuose.

Įvertino klausos patikros naudą

Kadangi Jurkai jau buvo susidūrę su klausos negalia, gimus antrajam vaikui iškart siekė, kad naujagimiui būtų atlikta klausos patikra. Antrajam sūnui Motiejui, taip pat kaip ir vyresniajam broliui, buvo nustatytas stiprus klausos sutrikimas.

Tad netrukus po gimimo tėvai skubėjo ieškoti pagalbos: pritaikė klausos aparatus, nuo 6 mėnesių lankė surdopedagogo užsi-

ėmimus ir kt. Mama mano, kad jei visuotinė naujagimių klausos patikra būtų vykdyta anksčiau, tada ir Kristijonui klausos sutrikimas būtų nustatytas vos gimus, klausos reabilitacija pradėta gerokai anksčiau ir rezultatai būtų dar geresni.

Ponia Edita įsitikinusi, kad nuo 2014 m. vykdoma visuotinė naujagimių klausos patikra yra labai efektyvi ir būtina. Jurkų šeima yra akivaizdus patikros naudos pavyzdys, nes klausos negalia yra nematoma, vadinasi, nesant giminėje panašių atvejų, paprastai ir neįtariama, gali ilgai „slapstyti“ nenustatyta.

Kochlearinė implantacija sukūrė girdėjimo stebuklą

Po pirmųjų klausos sutrikimų diagnozių abiem vaikams pirmiausia buvo pritaikyti klausos aparatai. Tačiau berniukams augant jų klausa silpnėjo, klausos aparatai nepakankamai kompensavo klausą, todėl po kelerių metų tėvai priėmė sprendimą abiem sūnams atlikti kochlearinę implantaciją (KI). Pasak mamos, pats implantacijos procesas ir pooperacinis laikotarpis praėjo labai sklandžiai. Antrųjų ausyčių kochlearinės implantacijos operacijos vaikams buvo atliktos tą pačią dieną, tad broliai tarsi sukūrė vienas kitam „užuovėją“ ir palaikymą.

Operacijos berniukams buvo atliktos ne kūdikystėje, kaip įprasta, o šiek tiek vėliau. Kristijonui – 6 metų amžiaus atlikta vienos

ausies, o 10 metų amžiaus – kitos ausies KI, Motiejui atitinkamai – 4 metų ir 6 metų amžiaus KI. Tėvai priėmė sprendimą atlikti abi pusę implantaciją pastebėję, kad, išsikrovus KI baterijai ir veikiant tik vienam klausos aparatui, vaikai girdėdavo daug silpniau nei veikiant vienam kochleariniam implantui.

Šiandien šeima džiaugiasi savo priimtais sprendimais. Sėkmingai atliktos operacijos, taip pat įvairiapusė institucijų bei organizacijų pagalba, valstybės parama suteikia vaikams galimybę gyventi visavertį gyvenimą. Mama įsitikinusi, kad naujausios technologijos šiais laikais yra tikras stebuklas, tai yra galimybė kurčiam žmogui išgirsti aplinkinį pasaulį.

Tėvų pastangos davė puikių rezultatų, ir abu berniukai, kuriems dabar jau 15 ir 12 metų, yra savarankiški, komunikabilūs, aktyviai dalyvauja bendrijos PAGAVA vasaros stovykloje „Pagaviukas“, visavertiškai bend-

rauja su savo bendraamžiais ir turiningai leidžia laisvalaikį. Abu yra smalsūs, judrūs ir turintys daugybę interesų vaikai.

Brolių hobiai

Broliai lanko bendrojo lavinimo mokyklą, mokosi kartu su girdinčiais vaikais, užsiima papildomomis užklasinėmis veiklomis. Mama pasakoja, kad abu vaikai labai mėgsta klausytis muzikos bei internetu su kitais bendraamžiais žaisti kompiuterinius žaidimus, kurių metu bendrauja ne tik lietuvių, bet ir anglų kalbomis.

Vyresnysis Kristijonas nuo pirmos klasės lanko *Kyokushin* karatė treniruotes. Tiesa, pasitarę su treneriais, tėvai nutarė, kad į individualias kovas bei varžybas jo neįtrauks dėl per didelės rizikos pakenkti implantams, tačiau jis dalyvauja individualiose *kata* varžybose.

Jaunesnysis Motiejus nuo mažumės lanko lietuvių liaudies šokių būrelį. Jo kolekty-

vas konkursuose dažnai laimi pirmąsias vietas, ir Motiejus šoka pirmose eilėse kartu su kitais girdinčiais vaikais.

Dėmesys kalboms

Kristijonas ir Motiejus niekuo neatsilieka nuo klasės draugų ir mokydamiesi užsienio kalbų. Jiems puikiai sekasi anglų kalba, taip pat abu mokykloje mokosi ir po antrą užsienio kalbą: Kristijonas – prancūzų, o Motiejus – vokiečių kalbos.

Kadangi su tėvais ir bendraamžiais paugliai bendrauja žodine kalba, o šeimos aplinkoje gestų kalba kalbančiųjų nėra, todėl mokytis gestų kalbos, tėvų nuomone, kol kas poreikio nėra.

Mama tikina, kad, jeigu vaikai patys pareikš norą mokytis gestų kalbos arba dėl jų nepriklausančių priežasčių atsirastų toks poreikis, jie mokytis lietuvių gestų kalbos savo vaikus tikrai skatins.

Kurčiųjų sėkmės istorijos – bendruomenės supergalia

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Kaip paskatinti kurčius vaikus siekti savo svajonių? Kaip išmokyti patikėti savo galiomis? Apie tokius pedagogų bendruomenės tikslus baigiamosiose konferencijose balandžio 14 d. papasakojo LKNUC mokytoja Vitalija Šlapšinskienė, pristačiusi 2021–2022 mokslo metų Humanitarinių mokslų ir menų mokytojų metodinės grupės inicijuotą projektą „Kurčiųjų sėkmės istorijos“. Gausiai susirinkusi auditorija tą dieną čia pat ir išvydo atsakymus į šiuos klausimus. Mokinių filmuotoje medžiagoje apie savo nueitą kelią pasakoję, scenoje prieš susirinkusiuosius stoję kalbėti sėkmės istorijų architektai savo pavyzdžiu įrodė, kad šioje žemėje viskas įmanoma, kai eini ir darai, o asmeniniai pasiekimai, sulieti į vienį, tampa bendruomenės supergalia.

MOKYKLOS PROJEKTAS. 5-IV gimnazijos klasių mokiniai, konsultuojami mokytojų ir auklėtojų, atsakingai ir kruopščiai rinko informaciją apie labiausiai kurčiųjų bendruomenei ir visuomenei nuspelniusius klausos negalią turinčius asmenis, ją sistemino, kūrė apie juos pristatymus, filmavo su jais interviu. Baigiamajame projekto renginyje demonstravo nufilmuotus interviu, kvietė svečius pasisakyti.

SVEČIAI. Jų atvyko gausiai: buvęs ilgametis Lietuvos kurčiųjų sporto komiteto prezidentas Aleksas Jasiūnas, Vilniaus kurčiųjų sporto klubo „Gestas“ prezidentas Arūnas Kubaitis, LKNUC Metodinių priemonių rengimo ir gestotyros skyriaus metodininkė, aukštųjų mokyklų lektorė Nijolė Pivorienė, Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacijos prezidentas Arnoldas Matulis, Lietuvių gestų kalbos vertimo centro direktoriaus pavaduotojas Arūnas Bražinskas, Lietuvos kurčiųjų draugi-

Renginio „Kurčiųjų sėkmės istorijos“ akimirkos.

jos prezidentas Kęstutis Vaišnora ir viceprezidentas Mykolas Balaišis, Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro mokytojas, Kauno kurčiųjų jaunimo organizacijos lyderis Paulius Jurjonas. Mokiniai ne tik išklausė svečių pasakojimus, bet ir turėjo galimybę užduoti jiems klausimų.

SĖKMĖS PASLAPTYS. A. Jasiūno vaikai teiravosi, ar jis ką nors keistų savo gyvenime, jei galėtų istorijos ratą pasukti atgal? Buvęs LKSK prezidentas sakė, kad dėl ribotų to meto galimybių kurtiesiems nedaug ką →

VAIKAI IR JAUNIMAS

R. Rusowičiūtės nuotr.

Buvęs ilgametis LKSK prezidentas Aleksas Jasiūnas.

VKSK „Gestas“ prezidentas Arūnas Kubaitis.

LKJA prezidentas Arnoldas Mačiulis.

Kurčiųjų sėkmės istorijos – bendruomenės supergalia

→ galėtų pakeisti. Ir papasakojo vaikams, kad jo mokymosi mokykloje laikotarpiu per pamokas buvo draudžiama vartoti gestų kalbą, nors tai dabartiniams mokiniams yra neįsivaizduojama. Jei anksčiau sportas buvo tik pačių kurčiųjų interesas, dabar už aukštus tarptautinius pasiekimus mokamos premijos, elitiniai sportininkai gauna rentą. Sporto veteranas linkėjo vaikams plėsti akiratį, domėtis naujovėmis, keliauti po pasaulį ir naudotis visomis atsivėrusiomis galimybėmis.

N. Pivorienė mokė vaikus visus pradėtus darbus užbaigti, neskubėti, viską atlikti kruopščiai ir nebijoti sunkumų. A. Bražinskas netiesiogiai ragino gerbti savo mokytojus, labiau pasitikėti jų diegiamomis vertybėmis. Taip pat papasakojo apie patirtus sunkumus savo studijų metais. Nepaisydamas sunkumų, savo tikslų jis pasiekė, žinotina, išaugo iki tarptautinio lyderio. Drąsino mokinius, kad pavyks ir jiems, ypač todėl, kad jie turi savo gestų kalbą. Svarbiausia nesustoti tobulėti, linkėjo sau ir klausytojams kalbėtojas.

A. Mačiulis įgyvendino daug savo svajonių, bet krentasi, kad kai ko labai svarbaus vis dėlto nepadare: nepakankamai mokykloje skyrė dėmesio lietuvių kalbai, ir dabar rašo prastokai. Anot jo, atėjo metas vėl sėsti į mokyklos suolą. „Mūsų visų – vienas, bendras pasaulis su lietuvių ir lietuvių gestų kalbomis“, – ragino vaikus siekti bendrystės, visapusio išsilavinimo ir neužsidaryti vien savo kultūrinėje erdvėje svečias.

LKD prezidentas K. Vaišnora palinkėjo siekti savo svajonių, niekada nepasiduoti, neabejoti savimi ir augti lygiuojantis į gerus pavyzdžius. „Jei kas nors jums sakys, kad nepavyks – netikėkite“, – ragino K. Vaišnora.

Aštuntokės Mantės logotipas pripažintas geriausiu.

M. Balaišis linkėjo rasti savo kelią, o P. Jurjonas – įrodyti, kad kurtieji turi savo vertę. A. Kubaitis ir N. Šamakova (klaipėdietė renginyje nedalyvavo, tik nusifilmavo įrašė), kaip susitarę, ragino vaikus padėti mobiliuosius telefonus į šalį ir naršymą keisti sportine ar projeketine veikla. Visi LKD autoritetai tikino, kad keliai į sėkmę veda per atkaklų darbą ir mokymąsi. Linkėjo nepavargti siekti tikslų, drąsiau imtis lyderystės.

LYGIUJASI Į LYDERIUS. Bendraamžių sėkmės istorijomis, kurių jau taip pat nemažai, pasidalino LKNUC mokinė Meda Mangevičiūtė. Tai – jaunieji sportininkai, menininkai, visuomenininkai. Įsidėmėtini buvo sportininko Mikalojaus žodžiai apie orientavimosi sportą. Jam esą ši sporto šaka patinka, nes panaši į galvosūkį. Dera pasakyti, kad orientacininkas sėkmingai galynėjasi su tokiais galvosūkiškais Europos čempionatuose, pelnydamas prizines vietas.

Taip pat į renginį atvyko KKNUC ir Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos mokinių su savo mokytojais delegacijos. Konferencijos vedėjai buvo patys LKNUC mokiniai. Centro pirmokėliai atidarė

LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora.

ir uždarė renginį nuostabiais pasirodymais scenoje. Neabejotina, auga nauja sėkmės istorijų kūrėjų karta.

ANALOGIŠKAS TARPTAUTINIS PROJEKTAS. Ilgalais LKNUC projektas vyko ne tik Lietuvoje, bet ir Europoje. Pastarąjį „eTwinning“ projektą, pristatė anglų kalbos mokytoja **Jurga Namavičiūtė-Skuolienė**. LKNUC mokiniai projekto metu susidraugavo su Portalegre miesto (Portugalija) mokykla, kurioje yra ir 3 kurčiųjų klasės (tarp 78 klasių). Vaikai dalyvavo logotipo kūrimo konkurse (geriausiu pripažintas 8 kl. mokinės Mantės logotipas), apsikeitė kalėdinėmis dovanomis-atvirukais, kuriuos patys ir sukūrė. Taip pat Kalėdų proga susitiko „Zoom“ platformoje pabendrauti, susipažinti su svečios šalies žymių kurčiųjų istorijomis, pristatyti savąjas. Visos jos vėliau sugulė į elektroninę knygą. Lietuviams taip pat įsiminė nuotolinis „Zoom“ susitikimas su kurčia medicinos studente iš Portugalijos.

LGKVC direktorės pavaduotojas Arūnas Bražinskas.

LKD viceprezidentas Mykolas Balaišis.

LKNUC metodininkė, VU lektorė Nijolė Pivorienė.

Gestų kalbų statusas Europos Sąjungos šalyse

2021 m. pabaigoje Lietuvos kurčiųjų draugija (ren­gėjai: Kęstutis Vaišnora, Martyna Balčiūnaitė, Marija Židonienė) paskelbė apie atliktą solidų ir neabejotinai išliekamosios vertės turintį tiriamąjį darbą. Jis sugulė į leidinį, kuris vadinasi „Gestų kalbos statuso ir gestų kalbos vartojimo teisinio reguliavimo Lietuvoje ir Europos Sąjungos šalyse analizė“. Savo skaitytojus glaudai supažindinsi­me su leidinio turiniu. Šįkart pristatysime, kokie teisės aktai ES valstybėse narėse reglamentuoja gestų kalbų (GK) statusą. „Akiračio“ inf.

Reglamentuojamos Konstitucijoje. Gestų kalbos (GK) Konstitu­cijoje pripažintos yra 5 ES valstybėse: Austrijoje ir Portugalijoje – tik Konstitucijoje; Suomijoje, Vengrijoje ir Slovėnijoje dar yra priimti ir atskiri GK pripažinimo įstatymai. „Apžvalgoje“ atkreipiamas dėme­sys, kad konstitucinis gestų kalbų pripažinimas kartais pristatomas kaip prestižinė pripažinimo forma, tačiau ji nebūtinai suteikia kurtie­siams daugiau teisių nei pripažinimas kitu būdu.

Reglamentuojamos valstybiniuose kalbos įstatymuose arba įstatymuose, kuriuos reguliuoja nacionalinė kalbos taryba. Tokiais atvejais tie patys įstatymai reglamentuoja nacionalinę žodinę kalbą ar kitas mažumų kalbas. Toks reglamentavimas yra Latvijoje (1999), Estijoje (2007), Švedijoje (2009). Danijoje danų gestų kalba buvo pri­pažinta priėmus įstatymo pakeitimą nr. 61, iš dalies keičiant įstatymą dėl Danijos kalbos tarybos (dan. *Dansk Sprognæv*) ir įsteigus Danijos gestų kalbos tarybą.

Reglamentuojamos atskiru gestų kalbos įstatymu, kuris taip pat pamini kitas komunikacijos priemones (arba kitus bendravimo būdus). Taip GK pripažinta Čekijoje, Lenkijoje, Kroatijoje, Ispanijoje. Pvz., Ispanijoje „kitos komunikacijos priemonės“ minimos siekiant su­švelninti atskirą gestų kalbos įstatymą. 2015 m. Kroatijos Respublikoje buvo priimtas Kroatijos gestų kalbos ir kitų kurčiųjų bei kurčneregių komunikacijos sistemų įstatymas.

Visais aptariamais atvejais GK pripažįstama ir apibrėžiama kaip savarankiška kalbos sistema su savo gramatinėmis taisyklėmis. Ta­čiau pastebėtina, kad „Apžvalgos“ rengėjai laikosi nuomonės, kad gestų kalbų grupavimas su komunikacijos priemonėmis nėra efekty­vus būdas reglamentuoti gestų kalbas. Gestų kalbos, kaip teigiama, yra natūralios kalbos, o komunikavimo priemonės yra visai atskira prieinamumo priemonių kategorija.

Reglamentuojamos atskiru gestų kalbos įstatymu. Dauguma ES šalių pripažįsta savo gestų kalbą ar kalbas atskirame gestų kalbos įstatyme ar akte: Slovakija (1995); Slovėnija (2002; atnaujintas 2021 m. Konstitucijos pakeitimu); Belgija, Valonija (2003); Kipras (2006); Belgija, Flamandija (2006); Vengrija (2009, pakeitimai 2020.); Ispa­nija (2010); Suomija (2015); Malta (2016); Airija (2017). Patys naujausi gestų kalbos pripažinimo įstatymai neseniai buvo priimti Liuksem­burge (2018); Nyderlanduose (2020); Rumunijoje (2020); Bulgarijoje (2021); Italijoje (2021). Tai rodo, kad dauguma ES šalių renkasi mo­dernų požiūrį į gestų kalbas, pripažįsta jas kaip natūralias kalbas, o ne komunikavimo priemones, reglamentuoja su jomis susijusias kal­bines teises, nurodo konkrečias teises ir pareigas.

KOMANDA

KĘSTUTIS VAIŠNORA	MARTYNA BALČIŪNAITĖ	MARIJA ŽIDONIENĖ
Socialinio darbo magistras	Europos teisė Žmogaus teisės (dvigubas magistras)	Teisės magistras
Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentas	ES politikos ir teisinių reikalų specialistė	Be Lex kontoros advokatė

GESTŲ KALBOS STATUSO IR GESTŲ KALBOS VARTOJIMO TEISINIO REGULIAVIMO LIETUVOJE IR EUROPOS SĄJUNGOS ŠALYSE ANALIZĖ

Reglamentuojamos arba paminimos tik sektoriniuose teisės aktuose. Tokių šalių yra tik keletas: Lietuva (1995, Neįgaliųjų socia­linės integracijos įstatymas); Vokietija (2002, Federalinis neįgaliųjų lygybės įstatymas); Graikija (2017, Neįgaliųjų socialinės apsaugos įstatymas). Gestų kalbos tik kaip integracijos priemonės supratimas ir jos nematymas kaip visavertės kalbos ir neužtikrinimas su gestų kalbomis susijusių teisių, nėra priimtinas, ne tik todėl, kad neatitinka Neįgaliųjų teisių konvencijos reikalavimų, bet ir neatspindi šiuolaikiško požiūrio į kurčiuosius, komentavo leidinio autoriai.

Gestų kalbų reglamentavimo tendencijos rodo, kad vis daugiau šalių renkasi reglamentuoti GK atskiru gestų kalbų įstatymu, kuris atspindi Konvencijos reikalavimus ir užtikrina konkrečias teises kurtiesiems gestų kalbos vartotojams. Šalys, kuriose yra daugiau nei viena oficiali kalba ir kurios turi aiškias kalbines mažumų grupes, o šios turi savo kalbas, renkasi reglamentuoti GK bendruose kalbų įstatymuose.

Deflimpiadoje geidėme šešių medalių, parvežėme DEŠIMT!

10 medalių: 2 aukso, 5 sidabro ir 3 bronzos. Tokie Lietuvos sportininkų siausmo vaisiai 24-osiose kurčiųjų vasaros žaidynėse Brazilijoje. Dėl pandemijos ilgiau – ne ketverius, o penkerius metus trukęs ciklas baigtas skambiu akordu. Lietuvos kurčiųjų sporto komiteto prezidentas Edvinas KRIŪNAS, prieš kelionę ne kartą klausas, kiek tikisi medalių Užatlantėje, pirštais parodydavo „6“. Dešimt – tai kone dvigubai daugiau nei tikėtasi. Mūsų šalies atletai ne tik medalių spindesiu akių no pusmilijoninio Kašijaso do Sulio miestą, bet ir pasaulio bei kurčiųjų žaidynių rekordais, kuriuos organizatoriai, kai varžėsi rutulininkai, vos spėjo registruoti.

Česlovas KAVARZA

Be trijų galingų valstybių

2022-aisiais vykusio 2021-ųjų deflimpiada buvo gerokai kitokia nei ankstesnės. Dėl invazijos į Ukrainą prieš save raudoną šviesą išvydo Rusijos kurtieji, kartu nuo žaidynių traukinio buvo „atkabintas“ ir rusų bendrininkų, baltarusių, vagonas. Trečioji valstybė, nepasirodžiusi Brazilijoje – Kinija. Šioje šalyje, jei tikėti neoficialiai sklindančiomis kalbomis, itin stiprūs kovido pandemijos suvaržymai, tad kinų kurtieji sportininkai tapo savo šalies sprendimų įkaitais.

Baigiantis žaidynėms sukrėtė kovido skandaliukas. Dėl viruso rinktinės viduje paskutinėmis dienomis iš Brazilijos pasitraukė japonai.

Iš viso žaidynėse rungtyniavo sportininkai iš 73 valstybių, per 2400 atletų. Lietuvos rinktinė medalininkų įskaitoje užėmė 17-ąją vietą. Paskutinę dieną mūsų šalies iš 15-osios pozicijos išstūmė Kroatijos ir Taivano rinktinės.

Rekordų „vagystės“

Galingiausi Lietuvos rinktinės vyrai, nors atstovavo lengvajai atletikai, pirmieji mūsų šaliai nukalė aukso medalį. Sveika, draugiška konkurencija tarp lietuvių vertė ne tik kalnus, bet ir gniuždė varžovus. Finišo tiesiojoje dėl pirmosios vietos kovojo du lietuviai: Mindaugas Jurkša ir Vytenis Ivaškevičius.

Jau kvalifikacinėse varžybose pripažintam rinktinės lyderiui V. Ivaškevičiui iššūkį metė M. Jurkša. Atrankos varžybose pirmuoju bandymu toliausiai nustūmęs rutulį (16,75 m), jis kitų bandymų atsisakė.

„Į žaidynes atvykau, žinodamas, ką jose darysiu. Treniruotėse rutulį stūmiau dešimtis tūkstančių kartų. Tiesiog laukiau, kada galėsiu išlieti susikaupusią energiją“, – vėliau savo galios paslaptį išdavė M. Jurkša.

Ramybės įsikūnijimo pavyzdžiu galintis būti V. Ivaškevičius prisipažino, kad dėl kvalifikacinėse varžybose užimtos trečiosios vietos buvo jaudulio. Kas yra kas, sudėliojo finalas. Mūsų rinktinės savotišku įkvėpėju tapo jaunasis Šarūnas Zdanavičius. Trečias Lietuvos komandos narys nuskraidino rutulį lygiai metru toliau, nei per atrankos varžybas – 16,02 m.

Po kelių minučių M. Jurkša, metalinį „kamuoliuką“ pasiuntęs 17,14 m, užfiksavo naują kurčiųjų vasaros žaidynių rekordą. Tačiau jam gyvuoti buvo lemta vos keletą minučių. V. Ivaškevičius „pavogė“ M. Jurkšos pasiektą žaidynių rekordą – 17 m 39 cm.

Dramos lemiamu metu

Tad likus aštuoniems stipriausiems, kurie dar gavo po tris papildomus mėginimus, pirmavo V. Ivaškevičius, M. Jurkša, lenkas Oskaras Kokoszewskis ir Š. Zdanavičius.

Lemiamas etapas prasidėjo nesėkmingai. Š. Zdanavičius stūmimo metu patyrė kojos traumą ir toliau negalėjo varžytis. O V. Ivaškevičius, nuskraidinęs rutulį 17,63 m, pagerino sau priklausiusį pasaulio rekordą, pasiektą 2019-aisiais (17,41 m). Taip pat dar kartą kilstelėjo žaidynių aukščiausią rezultatą.

Nors penktasis bandymas V. Ivaškevičiui buvo „eilinis“ – 17,51 m, tačiau paskutiniu metu šūviu jis pakėlė ant kojų visus sirgalius iš Lietuvos – 18,35 m. Tai dar – du rekordai.

M. Jurkšai visi trys papildomi bandymai džiaugsmo neatnešė.

Pateko į devintą dangų

„Puikus, nuostabus jausmas, – po pergalės džiaugėsi V. Ivaškevičius. – Tai jau mano trečiosios žaidynės. Pagaliau pavyko laimėti auksą.“

V. Ivaškevičius – čempionas ir rekordininkas.

M. K. Sinkevičius triumfavo imtynių turnyre.

Kaunietis net išdavė rekordinių stūmimų paslaptį: „Pirmasis bandymas nepavyko, nes išslydo rutulys. Mat buvau išsityręs rankas kreidos milteliais. Vėliau jų nenaudojau, o tiesiog paspjaudydavau rutulį, kad neišslystų.“ Čempionas atviravo, kad po pergalės nežada atsisveikinti su aktyviuoju sportu, o toliau treniruosis ir rengsis kitoms žaidynėms.

Atvažiavo, pažiūrėjo, nugalėjo

Antrąjį aukso medalį nukalė vienas vėliausiai į žaidynes atvykusių lietuvių – Mantas Kazimieras Sinkevičius. Graikų ir romėnų imtynių varžybų svorio iki 77 kg grupės finale kaunietis surėmė ragus su turku Muhammetu Akdenizu. Varžovas, pamatęs, kad laimėti turi mažai vilčių, ėmė laužti M. Sinkevičiui pirštus, vėliau pradėjo daužytis galva.

„Prieš finalą su treneriu aptarėme, kad, jei varžovas elgsis negarbingai, mes imsime tokių pat veiksmų. Taip ir padarėme“, – po pergalės užkuliusius praskleidė čempionas.

M. Sinkevičius, laimėjęs pirmąjį kėlinį 2:1, vėliau atliko ritinimą. Po kelių akimirų jis turkų surietė į ožio ragą ir patiesė ant menčių. Tokia baigtis imtynėse – pati negarbingiausia pralaimėjusiajam.

Lyg iš gausybės rago

Labiausiai medaliais Lietuvą lepino orientavimosi sporto atstovai. Adrija Atgalainė,

Mantas Volungevičius, Donatas Tumaitis ir Gedvilė Diržiūtė pirmieji pasiuntė žinią į gimtinę apie sidabrinę vietą, kurią užėmė mišrių komandų estafetėje. Po trijų etapų mūsų ketvertukas buvo trečias. G. Diržiūtė rado jėgų timpltelėti ekipą į antrą poziciją.

Kitą dieną driokstelėjo mūsų dvejetas: Viltė Kanapinskaitė ir M. Volungevičius, pelnę bronzą supersprinto estafetėje. Treneris Laimis Drazdauskas teigė, kad ši rungtis – greita, įdomi žiūrovams, todėl yra vilčių, jog ji bus ir kitose žaidynėse.

Baigiantis žaidynėms sulaukta geros žinios ir iš sunkiausios, ilgosios distancijos, rungties: A. Atgalainė tapo vicečempione, o M. Volungevičius užėmė trečiąją vietą.

„Jaučiau, kad Adrija gali būti antra, to ir palinkėjau jai“, – starto momentą prisiminė L. Drazdauskas.

Moteryų grupėje puikiai bėgo ir kitos lietuvės. G. Diržiūtė užėmė 6-ąją vietą, jaunoji V. Kanapinskaitė – 8-ąją. Vyrų grupėje M. Volungevičius sugebėjo įsisprausi tarp ukrainiečių. D. Tumaitis užėmė aukštą aštuntąją vietą.

Vyrams tiesia linija reikėjo nubėgti 13,3 km ir rasti 30 kontrolinių punktų (KP), moterims – 8,8 km ir 20 KP. Negana to, trasa buvo itin kalnuota: vyrų distancijos aukščio altitudė siekė net 600 m, moterų – 450 m. Tad išbandymų visiems užteko per akis.

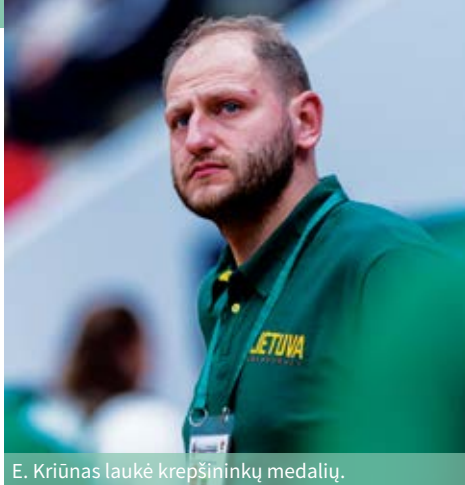
Lietuvos orientacininkai žaidynėse iškovoję net 4 medalius: po 2 sidabro ir bronzos.

Pliaupiant lietui ir griaudžiant perkūnui

Paskutinis iš lietuvių medalį laimėjo disko metikas Mažvydas Paurys. Žaidynių debiutantas drąsiai žengė į metimo sektorių, kuriame dėl pliaupiančios liūtės tyvuliavo vanduo, o dangų skrodė žaibai su griausmais. Tiesa, metimo vietą organizatoriai kiek įmanydami bandė sausinti, tačiau jis liko šlapias, su rizikos faktoriais.

Jaunuoliui iš Rokiškio tai buvo nė motais. Jis kiekvienu metimu vis toliau siuntė „skraidančią lėkštę“. Sėkmingiausias buvo ketvirtasis bandymas, po kurio diskas nuskriejo toliau nei 50 metrų linija. Tai garantavo lietuviai vicečempiono vardą. „Stovyklose specialiai treniravausi lyjant lietui, ruošiausi visokioms oro sąlygoms“, – sėkmės paslaptį išdavė M. Paurys.

Rungties favoritą Sajjadą Piraygharcha-

E. Kriūnas laukė krepšininų medalių.

manas iš Irano nepasikuklino – 53,95 m. Šis rezultatas lietuviai dar yra svajonėse, o kitiems dalyviams – „iš fantastikos srities“.

Per žingsnelį nuo aukso

„Lūkesčiai ir planai viršyti su kaupu, – taip badmintonininkų pasirodymą įvertino treneris Donatas Narvilas. – Ką lietuviai atliko žaidynėse – kosmosas.“ Treneris turėjo galvoje vyrų dvejeto iškovotą sidabro medalį ir užimtas aukštas vietas kitose – asmeninėse ir dvejetų – grupėse.

Brazilijoje kovojo 3 moterys: Vaiva Žymantė, Emilija Unte, Marija Rimkutė bei 2 vyrai: Ignas Reznikas ir Kazimieras Dauskurtas.

Komandų turnyre lietuviai, ketvirtfinalyje 2:3 pralaimėję Taivano atstovams, pasidalijo 5–8 vietomis.

Asmeninėse varžybose toliausiai nužingsniavo I. Reznikas, patekęs į geriausiųjų ketvertą. „Jei Ignas nebūtų perdeges, varžybose dėl bronzos jis būtų įveikęs Indijos sportininką“, – įsitikinęs D. Narvilas.

Dar sėkmingiau I. Reznikas su K. Dauskurtu kovojo vyrų dvejetų turnyre. Jie pateko į finalą ir buvo per plauką nuo aukso. Lietuviai laimėjo pirmą setą ir gana arti galutinės sėkmės buvo antrame bei trečiame setuose. Tačiau lemiamu metu šaltakraujiškiau žaidė Pietų Korėjos vyrai.

Anot D. Narvilo, patekti tarp Azijos šalių, kuriose kūdikiai jau gimsta su raketėmis rankose, geriausių sportininkų – tai daug ką pasako.

Bronza – laukto metalo medaliai

Moteryų paplūdimio tinklinio turnyras dėl prastų oro sąlygų buvo perkeltas po stogu. Dėl to varžybos iš dalies prarado savo žavesį. Tačiau ar vienu, ar kitu, medaliai nebuvo šiaip sau dalinami.

Pasak trenerio Pauliaus Matulio, Brazili-

joje, kaip ir tikėtasi, triumfavo abi Ukrainos komandos. „Jos dar ilgai laimės visas kurčių moterų paplūdimio tinklinio varžybas: žaidynes, pasaulio ir Europos čempionatus. Lietuvos moterys – Birutė Aleknavičiūtė ir Ingrida Milkintaitė užėmė trečiąją vietą, tą, kurią planavome užimti“, – turnyro baigtį komentavo P. Matulis.

Iš tikrųjų, lietuvės bandė įsikabinti favoritams „į marškinėlius“, bet pusfinalyje ukrainiečių I komandai nusileido 1:2, o mažajame finale lengvai 2:0 pranoko čekes.

Šįkart nenudžiugino krepšinininkai

Šiose žaidynėse pirmą kartą mūsų abi krepšinio komandos neiškovojo medalių. Daugkartinės deflimpiadų prizininkės moterys užėmė 5-ąją vietą, 2017-ųjų čempionų vardus ginti nuvykę vyrai – 6-ąją.

Pasak vyrų ekipos trenerio Gintaro Razučio, ankstesniųjų čempionų našta buvo užkrauta ant visiškai atsinaujinusios rinktinės narių pečių. Šioje Lietuvos komandoje buvo vienintelis Lukas Laurinaitis, uostęs parako prieš penkerius metus vykusiose žaidynėse.

„Jaunieji krepšinininkai, ką moka, turės parodyti po trejų metų Japonijoje. Šios žaidynės buvo puikus poligonas kaupti patirtį ateičiai. Būtent patirties stoka ir buvo kertinis akmuo mūsų žaidime“, – pastebėjo G. Razutis.

Skirtingai nei vyrai, moterys patirties stoka negalėjo skūstis. Jau daug metų kartu žaidžiančioms tituluotoms krepšinininkėms teko susiremti su ūgtelėjusiomis varžovių komandomis, kurias ne visuomet pavyko įveikti.

„Gal per vėlai pagavome ritmą. Paskutinės rungtynės su turkėmis parodė, jog dar turime sauso parako, tačiau ankstesni pralaimėjimai mums pakišo pajėgias varžoves ketvirtfinalyje. Pralaimėjus jame, teko kautis dėl 5-osios vietos“, – atsiduso moterų ekipos vairininkas Andrius Vaicekuskas.

Kitos žaidynės – Japonijoje

Kitos kurčiųjų vasaros žaidynės vyks ne po ketverių metų, o po trejų. Tiesiog dėl pandemijos deflimpiada į šiuos metus buvo nukelta iš 2021-ųjų.

Lietuvos sportininkų vėl lauks tolima kelionė – į Japoniją. Kol kas anksti dėlioti sporto šakas ir rungtis, kuriose dalyvaus lietuviai. Tačiau rengtis joms jau reikės pradėti netrukus.

Lietuvės krepšininės sunkiai skynė pergales.

Iš krepšininų svarių pergalių tikimasi kitose žaidynėse.

Rutulio stūmimo rungtyje triumfavo lietuviai.

Antra vieta komandų estafetėje suteikė daug džiaugsmo orientacininkų ekipai.

→ Deflimpiadoje geidėme šešių medalių, parvežėme dešimt!

Badmintoninkai K. Dauskurtas ir I. Reznikas nudaugino sidabrą.

Fotografo Augusto Četkausko nuotr.

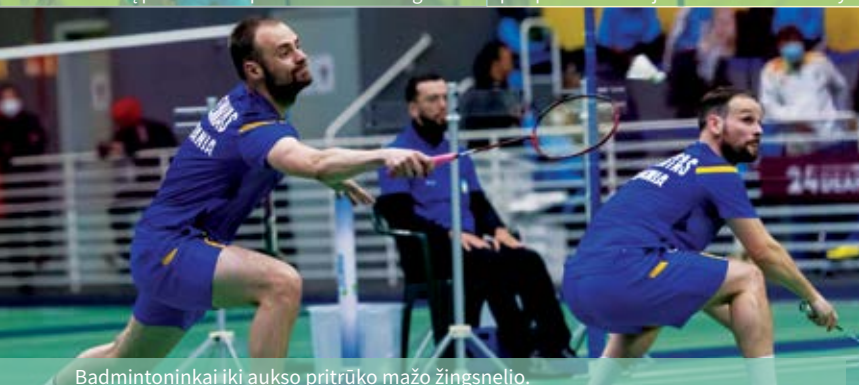
Tinklininkės su treneriu P. Matuliu įvykdė išsikeltą tikslą.

Sidabrą pelnė V. Kanapinskaitė ir M. Volungevičius supersprinto estafetėje ir diskinininkas M. Pauryš.

© Kavarzos nuotr.

Fotografo Augusto Četkausko nuotr.

Badmintoninkai iki aukso pritrūko mažo žingsnelio.

Po pergalės M. K. Sinkevičius netramdė emocijų.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti 261 55 93
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda, 2,5 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 53102

Projektą „Kurčiųjų bendruomenės
sociokultūrinės tapatybės stiprinimas
ir bendrystės su visuomene
atradimai“ 24 tūkst. eurų
suma remia SRTRF.

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negražinami, nesaugojami.
Laikraštį spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomone.